

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ**

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ
КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦІВ
З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ**

ЛНУ, 2023

*Друкується за рішенням
кафедри обліку, аналізу і контролю
факультету управління фінансами та бізнесу
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол від 19.06.2023 р. № 14)*

Формування професійних компетенцій фахівців з обліку і оподаткування : збірник доповідей за матеріалами методичного семінару кафедри обліку, аналізу і контролю факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка. Львів: ЛНУ, 2023. 99 с.

Матеріали збірника будуть корисні для науково-педагогічних працівників, науковців, представників сфери державного управління, практичних працівників, а також аспірантів і здобувачів вищої освіти у галузі обліку і оподаткування. Матеріали опубліковані в авторській редакції з дотриманням індивідуального стилю. Кафедра не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надано в рукописах, та залишає за собою право не поділяти погляди авторів на ті чи інші питання, що розглянуті в рамках роботи методичного семінару.

© колектив авторів, 2023

© ЛНУ імені Івана Франка, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

<i>Романів Є.М. ПРО ХІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОВИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАЛЬНО=МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ КАФЕДРИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І КОНТРОЛЮ</i>	4
<i>Приймак С.В. НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ В СИСТЕМУ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	5
<i>Гончарук С.М. ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН</i>	8
<i>Приймак С.В. ЗМІСТ АНАЛІТИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: НАВЧАЛЬНИЙ АСПЕКТ</i>	12
<i>Гончарук С.М. ПРОФЕСІЙНИЙ АУДИТОР – НАЙВІДПОВІДАЛЬНІША, БАГАТОГРАННА ТА КРЕАТИВНА ПРОФЕСІЯ</i>	17
<i>Лобода Н.О. РОЛЬ КНИГИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ОБЛІКУ</i>	22
<i>Шот А.П. ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН</i>	27
<i>Шот А.П. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ІНЖИНІРИНГ: АНАЛІЗ ІСТОРИЧНИХ АСПЕКТІВ ВИНИКНЕННЯ ТА ОБГРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ</i>	34
<i>Шевців Л.Ю. ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА З ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ УКРАЇНИ</i>	42
<i>Шот А.П. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ</i>	50
<i>Шевців Л.Ю. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ САМООСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ</i>	56
<i>Шевців Л.Ю. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЮ В ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННІ</i>	62
<i>Лобода Н.О. ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ - ВИМОГА СУЧАСНОСТІ</i>	71
<i>Приймак С.В. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА БУХГАЛТЕРІВ В УКРАЇНІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ</i>	78
<i>Петришин Л.Л. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ</i>	89
	95

ПЕРЕДМОВА

Методична робота – це системна, цілеспрямована колективна й індивідуальна діяльність викладачів кафедри з підвищення фахового та загальнокультурного рівня, вдосконалення психолого-педагогічної підготовки і професійної майстерності.

Зміст методичної роботи повинен сприяти впровадженню професійних та педагогічних знань, нових досягнень у сфері освітньої та наукової діяльності, навчання та виховання майбутніх фахівців з обліку і оподаткування.

Методична робота спрямована на підвищення професійної вправності педагогів, підтримку інтересів та нововведень викладачів та здобувачів вищої освіти, вона потребує постійного удосконалення, особливо з точки зору індивідуального підходу до методичних проблем викладача.

Багато викладачів працює над професійним та фаховим зростанням, беручи участь в практичних тренінгах, семінарах та навчаючись на курсах, відвідуючи вебінари, які проводять сучасні компанії, такі як Softserve, Sigma, EPAM, Campster, на платформах Zeminar academy, Я-бухгалтер, кадрової відеоплатформи kadroland Academy та інші.

Збірник доповідей за матеріалами методичного семінару кафедри обліку, аналізу і контролю факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка покликаний сприяти узагальненню поширенню та впровадженню педагогічного досвіду, підвищенню професійної майстерності педагогічних працівників, а також забезпеченню обміну ефективними формами, методами та технологіями навчання і виховання.

**ПРО ХІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОВИХ ФОРМ І МЕТОДІВ
НАВЧАЛЬНО=МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ КАФЕДРИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І
КОНТРОЛЮ**

Найголовнішими завданнями навчально-методичної роботи на сучасному етапі розвитку вищої освіти є інтеграція системи освіти в Університеті з європейською, гармонізація змісту освіти та вдосконалення її методології відповідно до суспільних та технологічних перетворень, які відбуваються в освітянському просторі України.

Входження в єдиний європейський освітній простір, імплементація Закону України "Про вищу освіту" визначає нинішній етап діяльності кафедри, який характеризується інтенсивною підготовкою навчально-методичних матеріалів, переосмисленням принципів організації освітньої діяльності в світлі Закону України "Про вищу освіту". Здійснюються кроки щодо забезпечення прискореного, випереджального інноваційного розвитку освіти, а також створюються умови для самоствердження та самореалізації здобувачів вищої освіти.

Актуальними шляхами розвитку вищої освіти України, Університету та кафедри обліку, аналізу і контролю, зокрема, є інтеграція системи освіти з європейською, гармонізація її з основними правовими, організаційними, фінансовими засадами функціонування системи вищої освіти, створення умов для посилення співпраці органів фінансової системи і бізнесу з Університетом на принципах поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях, вдосконалення методології відповідно до

суспільних та технологічних перетворень, які відбуваються в освітянському просторі України:

- Удосконалення навчальних планів та програм навчальних компонент з урахуванням актуальних проблем функціонування та розвитку фінансової системи України.
- Наповнення навчальних програм результатами вітчизняних та зарубіжних наукових і дидактичних розробок.
- Адаптування програм навчальних компонент до європейського освітянського простору.
- Участь викладачів кафедри у навчально-методичних конференціях і семінарах й узагальнення шляхів розвитку освіти у закладах вищої освіти України.
- Забезпечення формування складової ІНПС у відповідності до ОПП фахівця з управління та адміністрування.

Пріоритети навчально-методичної діяльності кафедри в контексті Закону України "Про вищу освіту"

- Організація навчального процесу та методичне забезпечення дисциплін кафедри в умовах створення загальноєвропейського освітнього порталу
- Професійна спрямованість підготовки фахівців з обліку, аналізу та фінансових розслідувань.
- Запровадження організації освітнього процесу згідно із положеннями Закону України "Про вищу освіту".
- Входження в єдиний європейський освітній простір визначає нинішній етап діяльності, який характеризується інтенсивною підготовкою навчально-методичних матеріалів, переосмисленням принципів організації освітньої діяльності в контексті Закону України "Про вищу освіту".
- Прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також створення умов для самоствердження та самореалізації здобувачів вищої освіти.

- В системі освіти запроваджена технологія застосування Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), на всіх курсах денної та заочної форм навчання.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ КАФЕДРИ

- Запровадження сучасних інноваційних технологій із застосуванням мультимедійних засобів навчання, інформаційних та комунікаційних технологій;
- Удосконалення та унормування системи оцінювання знань студентів, запровадження новітніх технологій діагностики знань студентів;
- Контроль за усіма видами навчально-методичної роботи кафедри відповідно до встановлених нормативів;
- Удосконалення методичного забезпечення лекцій, практичних, семінарських та індивідуальних занять, запровадження нових форм самостійної роботи студентів, поповнення персональних веб-ресурсів викладачів.
- Удосконалення форм та методів діагностики знань студентів, контролю за навчальним і виховним процесами.
- Реалізація механізму державних гарантій працевлаштування випускників, надання першого робочого місця, підтримка дієвих зворотних зв'язків з випускниками.

**НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ В СИСТЕМУ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ
З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Рівень розвитку України значною мірою визначається станом освіти, яка повинна швидко й адекватно реагувати на потреби суспільства. Одним із важливих чинників реформування освіти є її інформатизація та застосування комунікаційних технологій.

Інформатизація – це сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізацію прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, побудованих на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки.

Як показує досвід інших країн, інформатизація сприяє забезпеченню національних інтересів, поліпшенню керованості економікою, розвитку наукомістких виробництв та високих технологій, зростанню продуктивності праці, вдосконаленню соціально-економічних відносин, збагаченню духовного життя та подальшій демократизації суспільства.

На сьогоднішній день Україна робить рішучі кроки до влиття в Світовий інформаційний простір, вбачаючи одним з головних пріоритетів – інформатизацію освіти, як запоруку майбутнього інтелектуального потенціалу нації. Важливою віхою у створенні інформаційного суспільства в Україні в цілому та інформатизації освіти зокрема, став Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки»:

„Освіта - це основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної,

соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства”.

Головною метою інформатизації освіти є підготовка спеціалістів та магістрів з обліку і аудиту, зокрема, до активної і плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві, забезпечення підвищення якості, доступності та ефективності освіти, створення освітніх умов для широких верств населення щодо здійснення ними навчання протягом усього життя за рахунок широкого впровадження в освітню практику методів і засобів інформаційно-комунікаційних технологій та комп'ютерно орієнтованих технологій підтримки діяльності людей.

Інформатизація освіти – це без перебільшення справжня революція в освіті, оскільки функціонування освітньої галузі спрямоване не просто на формування носія знань, а насамперед, творчої особистості, яка вміє застосовувати набуті знання і вміння, працювати з інформаційними ресурсами для успішної діяльності у будь-якій сфері суспільного життя, власне – для інноваційного розвитку суспільства.

Інформатизація освіти є невід'ємною складовою інформатизації суспільства, відображує загальні тенденції глобалізації світових процесів розвитку, виступає як визначальний інформаційний і комунікаційний базис розвитку освіти, гармонійного розвитку особистості і соціально-економічних систем суспільства. Інформатизація освіти є однією з найважливіших складових державної програми розбудови інформаційного суспільства на основі впровадження сучасних новітніх інформаційних технологій в Україні. Інформатизація освіти є більш широким поняттям, ніж комп'ютеризація освіти, а процес інформатизації освіти включає процес її комп'ютеризації.

Поняття інформатизації освіти пов'язується із широким впровадженням в систему освіти методів і засобів інформаційно-комунікаційних технологій:

- дистанційне навчання;

- застосування тестуючої програми «Колоквіум»;
- розміщення обов'язкового та додаткового методичного забезпечення закріплених дисциплін на локальному веб-сайті академії;
- індивідуальне консультування студентів спеціальності з написання курсових і дипломних робіт із застосуванням електронних пошт;
- використання презентаційної програми «Power Point» в навчальному процесі;
- широке використання мережевих навчальних інформаційних ресурсів;
- впровадження електронної бібліотеки;
- інші.

Це дасть можливість створити комп'ютерно орієнтоване інформаційно-комунікаційне середовище, з наповненням цього середовища електронними науковими, освітніми та управлінськими інформаційними ресурсами, з наданням можливостей суб'єктам освітнього процесу здійснювати доступ до ресурсів середовища, використовувати його засоби і сервіси при розв'язуванні різних завдань.

Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що дасть можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог.

Отже, освіта повинна зайняти визначальне місце у впровадженні у всі сфери діяльності людей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій – провідних технологій інформатизації освіти, забезпечити рівний доступ до мережевих навчальних інформаційних ресурсів всім, хто навчається. Ефективність процесу інформатизації освіти значною мірою обумовлена результативністю створення національної індустрії комп'ютерно орієнтованих засобів навчання.

Список посилань:

1. Закон України «Про вищу освіту»
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012- 2021 роки
3. Биков В.Ю. Проблеми створення системи моніторингу стану інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів. [Електронний ресурс] / В.Ю. Биков, А.Ю. Пилипчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2007. – № 4. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/ITZN/em4>
4. Указ Президента України Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні від 31.07.2000 р. (№ 928/2000).
5. Легрі П. Впровадження інформаційних технологій: від лабораторій до практики / Поль Легрі, П'єр Коллеретт, Робер Шнайдер // Інформаційний бюлетень з міжнародної стандартизації, 2003. – № 1. – С. 113-121.
6. Янченко О.К. Інтернет-технології сьогодні / Янченко О.К. – Х.: ХНАМ, 2003. – 250 с.

ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

На сьогоднішній день в умовах жорсткої конкуренції, швидкого технологічного прогресу, збільшення інформаційних ресурсів, появи нових форм управління та структур підприємств, глобалізації багатьох явищ життя ринок праці виставляє високі вимоги до спеціалістів, які закінчили ВНЗ і претендують на посади обліково-аналітичних працівників

Сучасні спеціалісти з обліку повинні володіти високими практично-професійними навичками, мати розвинені комунікативні якості, високий рівень емоційного контролю, бути чесними, самостійними, тактовними, дипломатичними, відповідальними, активними, творчо підходити до вирішення завдань, уміти вирішувати проблемні ситуації, швидко підлаштовуватися до змін у законодавчій сфері та ринковій економіці тощо. Проблема удосконалення методики викладання облікових дисциплін, яка б враховувала особливості сучасного розвитку і потреб економіки, залишається невирішеною, що і зумовлює подальше дослідження. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методиці викладання облікових дисциплін у ВНЗ повинно надаватися важливе значення. Тому, вона має весь час удосконалюватися для забезпечення економіки сучасними і висококваліфікованими фахівцями. Відповідно до Розділу 6, Статті 26 Закону України «Про вищу освіту» основними завданнями вищого навчального закладу є [1]:

- провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями;

- для університетів, академій, інститутів – провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої

діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі;

- участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу;

- формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити в сучасних умовах;

- забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності;

- створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів;

- збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

- поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян;

- налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури;

- вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці та сприяння працевлаштуванню випускників

Методика викладання облікових дисциплін як оптимальне поєднання загальнодидактичних методів, прийомів та засобів навчання є світоглядною дисципліною, яка вимагає від викладача відповідного рівня розуміння законів управління та специфіки розвитку бухгалтерського обліку як науки, наявності власного світогляду та економічного способу мислення [2, с. 236]. При викладенні облікових дисциплін виникає низка проблем, які впливають на якість підготовки фахівців, вони стосуються підготовки педагогічних працівників, а також методичних підходів до викладання облікових дисциплін. Більшість сучасних викладачів облікових дисциплін ніколи не

готували себе для роботи в якості педагога. Це найчастіше випускники вузів або практикуючі бухгалтери, які отримали відповідну бухгалтерську, але не педагогічну освіту. Таким викладачам нерідко доводиться на особистому досвіді виробляти власну, далеко не бездоганну, методику

Методика навчання не повинна розкриватися через просту передачу знань від викладача до студента. Традиційні методи навчання сприяють інтелектуальному розвитку, але погано стимулюють розвиток самостійного мислення, тому у результаті відбувається переважання пам'яті над розумінням. При застосуванні класичних методів навчальний процес спрямований на зрозуміння, запам'ятовування та відтворення отриманої від викладача інформації. Педагогічний працівник за допомогою різноманітних методик повинен створювати обстановку, яка буде сприяти розвитку у студентів здібностей до самостійного мислення і міркування, що активно впливає на розвиток вміння розв'язувати проблемні і нестандартні ситуації. Через методичні прогалини, що викликані скороченням використання активних методів навчання, не формуються дуже важливі якості фахівців як: активність, комунікація, самостійність, відповідальність, здатність вирішувати проблемні ситуації тощо. Сучасні тенденції навчання повинні бути спрямовані на використання активних методів навчання, а саме: метод проблемного навчання; метод програмованого навчання; метод інтерактивного (комунікативного) навчання. Проблемне навчання – викладач формулює проблему і показує процес її розв'язання, а студенти контролюють цей процес. Головною метою проблемного навчання є розвиток свідомості людини через розв'язування пізнавальних завдань і проблем, що є неоднозначними і суперечливими. Такий вид навчання сприяє розвитку інтелектуальної і творчої особистості, стимулюванню пошукової діяльності студента, розвитку продуктивного мислення, оволодінню методами навчальної діяльності, підготовці до практичної діяльності. До недоліків віднесено – значні витрати часу, слабка ефективність при засвоєнні нового матеріалу, коли самостійний пошук ще недоступний для студентів.

Програмоване навчання. Виникнення ідеї програмованого навчання пов'язано з підготовкою військових США на початку 50-х років ХХ ст. Ця ідея базувалася на положеннях педагогіки, кібернетики й психології, де категорія управління є центральною для програмування, що асоціюється з ім'ям Б. Ф. Скінера – автора теорії лінійного програмованого навчання. Головною ідеєю програмованого навчання є формування структури навчального матеріалу, його змісту й обсягу на основі так званих елементів інформації. Зміст кожної теми розбивається на окремі, логічно закінчені частки навчальної інформації – елементи інформації, які розміщуються у визначеній логічній послідовності. При виконанні студентом певних навчальних дій, спрямованих на засвоєння цього елемента, йому пропонується завдання (для контролю й оцінки засвоєння кожної порції пропонованої інформації), на яке він має дати відповідь. Це завдання за змістом повинно відповідати тільки цьому елементу інформації. Такий вид навчання передбачає надання відповідей для самоконтролю, а також надання відповідних вказівок залежно від правильності відповіді. Після надання правильної відповіді, студент приступає до наступного елемента інформації. Тому програмоване навчання за своїм характером можна назвати «покрокове навчання». Ефективним методом для проведення практичних занять є попередня розробка з облікових дисциплін збірників практичних задач і завдань, які давали б можливість проводити розрахунки і робити записи безпосередньо у збірнику. Особливістю облікових задач є те, що вони містять описи господарських операцій, назви нормативних документів, що вимагає використання значного обсягу часу на запис умови і розкриття ходу розв'язання задач. Під час практичного заняття необхідно створювати робочу обстановку наближену до професійної діяльності, коли бухгалтер для розв'язання облікового завдання, може користуватися різними інформаційними джерелами. Студентів необхідно налаштовувати на те, що у сучасному світі їм прийдеться працювати з великими масивами інформації, яка постійно змінюється, тому важливо здобути навик швидко знаходити

необхідну інформацію, використовувати її і робити правильні висновки. Викладач повинен чітко вказати студентам, яку інформацію треба вчити напам'ять, а яку одержувати в режимі пошуку. При викладенні облікових дисциплін, до практичних занять висуваються вимоги, щодо підвищення якості підготовки облікових працівників. В сучасних економічних умовах облікові працівники повинні бути готовими витримувати низку негативних чинників, які тісно пов'язані з цією професією, і є невід'ємною складовою діяльності облікових працівників. Це такі чинники, як складна структура ведення обліку і бізнесу в країні; постійні зміни і неузгодженість в законодавстві; складнощі, що виникають у сфері роботи з податковими органами і постійними змінами податкового законодавства; нерозуміння кола обов'язків і специфіки роботи бухгалтера керівником підприємства тощо. Тому практичні заняття, є важливим елементом навчального процесу, який дозволяє закріпити знання, одержані на лекції, і наблизити їх до реальних умов життя із врахуванням зазначених негативних чинників.

Список посилань:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII / Верховна рада України // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Карпенко О.В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання: монографія. Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2005. 341с.

**ЗМІСТ АНАЛІТИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ
СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: НАВЧАЛЬНИЙ АСПЕКТ**

Із зростанням економічного потенціалу і якісними інвестиційними перетвореннями в Україні, яка є частиною світової економічної системи, використання МСФЗ неминуче. З цієї причини все більшої актуальності набуває питання оцінки фінансового стану компанії у відповідності з міжнародними стандартами.

У фінансовій звітності різних країн існують відмінності, зумовлені соціальними, економічними, юридичними і іншими умовами. Крім того, при встановленні національних стандартів орієнтуються на різних користувачів фінансової звітності. Все це призвело до виникнення і використання різноманітних підходів до формування показників, які характеризують результати господарської діяльності, зокрема таких елементів звітності, як активи, зобов'язання, капітал, доходи і витрати.

Методика фінансового аналізу складається з трьох взаємопов'язаних блоків:

аналізу фінансового стану; фінансових результатів; ефективності фінансово-господарської діяльності.

Процеси вдосконалення української системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності та їх зближення з МСФЗ спрямовані на формування більш якісної інформації про фінансовий стан і фінансові результати діяльності господарюючих об'єктів.

Мета аналізу фінансової звітності, складеної відповідно до МСФЗ, полягає в отриманні ключових характеристик фінансового стану і фінансових результатів компанії для прийняття оптимальних управлінських рішень різними користувачами інформації.

Основними завданнями аналізу фінансової звітності, складеної за МСФЗ, є наступні:

- о об'єктивна комплексна оцінка фінансового стану;
- о оцінка ефективності управління грошовими потоками;
- о аналіз ліквідності та платоспроможності;
- о аналіз доходів, витрат та прибутку;
- о аналіз рівня і динаміки показників ділової активності;
- о оцінка ефективності дивідендної політики і використання чистого прибутку;
- о аналіз рівня і динаміки показників рентабельності;
- о виявлення і кількісна оцінка впливу факторів на результативність бізнесу;
- о обґрунтування інвестиційної політики щодо залучення капіталу;
- о розробка альтернативних варіантів оптимальних управлінських рішень, спрямованих на стратегічне підвищення ефективності бізнесу;
- о всебічне дослідження складу, динаміки фінансових джерел капіталу і зобов'язань, оцінка оптимальності їх структури.

Аналіз фінансової звітності починається з аналізу принципів, що лежать в основі формування її показників. Певні відмінності положень українських стандартів бухгалтерської звітності та МСФЗ призводять до необхідності коригування методичних підходів при проведенні аналізу. Розуміння відмінностей між національними та міжнародними обліковими стандартами - істотна частина аналізу фінансової звітності. Аналізуючи звітність, складену за міжнародними стандартами, слід брати до уваги не тільки її відміну від українських принципів в частині вимог, але і причини цих відмінностей. Відмінності проявляються головним чином у оцінці, визнанні, відображенні у звітності окремих видів активів, капіталу, зобов'язань, доходів, витрат, грошових потоків і капіталу, а також деяких господарських операцій. Чимало проблем виникає у частині використання міжнародної термінологічної бази у зв'язку з різними інтерпретаціями і ідентифікаціями окремих показників фінансової звітності, в тому числі і труднощі лінгвістичного характеру.

У процесі аналізу міжнародної фінансової звітності необхідно виходити не стільки з форми, скільки із сутності досліджуваних фінансово-економічних процесів, що відбуваються в компанії. Звітність, складена за МСФЗ, як правило, підтверджується аудитором, але, незважаючи на це, суб'єкти аналізу повинні критично підходити до її змісту з наступних причин:

- о мета фінансової звітності, що складається в об'єктивному відображенні господарської діяльності компанії, не збігається з метою аналізу, оскільки його проведення спрямоване на виявлення причин отриманих фінансових результатів і їх динаміки;

- о цілі проведення аналізу фінансової звітності для окремих користувачів можуть істотно відрізнятись від інформаційних потреб більшості користувачів;

- о вимога МСФЗ про достовірності, спрямоване на зниження ризику можливого суттєвого викривлення або неправильного розкриття інформації у фінансовій звітності, не співпадає з вимогою достовірності результатів фінансового аналізу, оскільки спрямованість аналізу полягає у виявленні можливості досягнення необхідного рівня платоспроможності, рентабельності, ділової активності та фінансової стійкості компанії;

- о стандартизація інформації у фінансовій звітності не дозволяє відобразити галузеву специфіку діяльності компанії, тоді як в процесі аналізу фінансової звітності вона повинна бути представлена в повній мірі.

Аналітична інтерпретація показників діяльності організації у складі фінансової звітності (в пояснювальній записці) не отримала широкого розповсюдження, тоді як у додатках до фінансової звітності, складеної за МСФЗ, така інформація, як правило, відображається. В українській звітності компанії в пояснювальній записці в основному викладаються питання вибору облікової політики, тоді як у звітності, складеної за МСФЗ, основне місце в поясненнях відводиться оцінці бізнесу і того впливу, як різні фактори вплинули на показники фінансової звітності.

Одним з існуючих аналітичних відмінностей міжнародної фінансової звітності є можливість вивчення динаміки різних показників в рамках тривалої ретроспективи. Ця особливість дозволяє аналітику виявити тенденції результативності бізнесу, встановити тренд і спрогнозувати ті чи інші фінансово-економічні оціночні індикатори.

У ряді нормативних документів є пряма вказівка на мінімальний часовий період (два послідовних звітних періоди), за який компанія зобов'язана розкривати свою фінансову інформацію. Однак, як показує практика, переважна кількість компаній відображає, наприклад, показники активності активів і пасивів в бухгалтерському балансі за станом лише на дві звітні дати, що явно не відповідає вимогам розкриття фінансової інформації в динаміці.

Важливі для формування достовірної інформації вимоги містяться в ряді міжнародних стандартів, обов'язкове виконання яких призводить до отримання адекватних фінансових показників. Ці стандарти дозволяють зробити більш реальну вартісну оцінку величин активів, зобов'язань, капіталу, доходів, витрат і чистого прибутку. Наприклад, відповідно до МСФЗ 36 "Знецінення активів" активи компанії повинні відображатися в балансі за вартістю, що не перевищує їх відшкодовуваної вартості, тобто не вище вартості майбутніх економічних вигод, які можна від них очікувати. З цією метою станом на кожну звітну дату компанія повинна перевіряти наявність будь-яких ознак, що вказують на можливе зменшення вартості активу, і в разі виявлення будь-якого з них повинна оцінити його відшкодовувану вартість. Якщо балансова вартість активу стала вище очікуваного, то актив підлягає знеціненню, результатом його буде визнання втрат (збитку). Відповідно до МСФЗ компанія може відображати показники фінансової звітності, використовуючи процедуру дисконтування (приведення) вартісних величин, тоді як в українських стандартах така можливість не передбачена.

Достовірне і повне уявлення про фінансовий стан організації, його зміни, а також про фінансові результати діяльності не може бути досягнуто без виконання найважливішого вимоги порівнянності даних. Це вимога узгоджується з якісними характеристиками МСФЗ, серед яких - надійність і порівнянність даних. Актуальність виконання зазначених вимог зростає в умовах інфляції, властивої сучасному етапу розвитку ринкових відносин в Україні. Головні відмінності пов'язані, по-перше, з інтерпретацією та оцінюванням самих статей звітності в процесі аналізу і, по-друге, з суттєвістю впливу на показники фінансової звітності суб'єктивних оцінок при реформуванні.

Значущу роль в інтерпретації звітних даних у процесі аналізу відіграє професійне судження фахівця-аналітика, тобто сумлінно висловлена думка про господарські ситуації і корисне як для її опису, так і для прийняття дієвих управлінських рішень. Воно ґрунтується на уявленнях, переконаннях, професіоналізмі фахівця-аналітика.

Відповідно до МСФЗ професійне судження - це елемент стандартизації бухгалтерського обліку, елемент культури бухгалтерської професії.

**ПРОФЕСІЙНИЙ АУДИТОР – НАЙВІДПОВІДАЛЬНІША, БАГАТОГРАННА
ТА КРЕАТИВНА ПРОФЕСІЯ**

Професія аудитора стала обов'язковим атрибутом ринкової економіки. Аудит і професійна діяльність аудиторів пройшли багатовікову еволюцію, і в сучасному вигляді в основному сформовані під впливом суміжних економічних наук (зокрема бухгалтерського обліку та контролю), інтересів суспільства і економічних процесів, окремих груп користувачів фінансової інформації.

Відповідно до закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно з вимогами користувачів.

У міжнародних стандартах аудиту термін «аудит» трактується так: це – «аудиторська перевірка фінансових звітів, яка має на меті надання можливості висловити думку про те, чи складені ці фінансові звіти (в усіх суттєвих аспектах) відповідно до визначеної концептуальної основи фінансової звітності. Аудитор використовує такі формулювання для висловлення аудиторської думки: «справедливо й достовірно відображає» або «подає достовірно, в усіх суттєвих аспектах», які є еквівалентними термінами. Це стосується аудиторської перевірки фінансової або іншої інформації, підготовленої згідно з відповідними критеріями».

У міжнародних стандартах аудиту окремо дається визначення терміна «аудитор» - це особа, яка несе остаточну відповідальність за аудит. Термін «аудитор» вживають також у значенні «аудиторська фірма», або, коли

йдеться про здійснення аудиту та надання супутніх послуг. Необхідно розрізняти три взаємопов'язані поняття: "діяльність аудиторської фірми", "аудит", "інші послуги аудиторської фірми". Діяльність аудиторської фірми - це підприємницька діяльність з вивчення достовірності фінансової звітності суб'єктів господарювання та надання інших послуг, не заборонених законодавством. Аудит - це підприємницька діяльність, що полягає у виконанні комплексу заходів, необхідних для формування та висловлення думки аудитора про достовірність фінансової звітності суб'єкта господарювання.

Аудитор – це професія, яка має суспільне значення. Аудиторів офіційно призначають. Але спершу потрібно довести, що дана особа підходить для цієї професії і володіє фаховими знаннями та навичками, що підтверджено процедурами допуску до іспиту та його складання.

Аудитори працюють у відповідності з інтересами тієї компанії, яку перевіряють. Вивчивши фінансову документацію і виявивши в ній помилки і недоречності, фахівці підказують керівникам компанії, як зробити правильно у відповідності з вимогами бухгалтерського обліку.

Аудитори, представляють інтереси держави, з'являються на підприємстві для перевірки бухгалтерської та податкової звітності з метою виявлення незаконних угод, помилок у звітах і всякого роду махінацій при укладенні договорів, а також іншої документації, що відбиває доходи і витрати компанії. Їх обов'язок полягає в ретельній перевірці фінансової діяльності підприємства та виявленні різних протиправних маніпуляцій і порушень.

Аудитор повинен мати вищу економічну освіту, необхідний досвід роботи. Це фахівець, який володіє різноманітними знаннями у сфері економіки та фінансів, здатний брати відповідальність на себе.

До обов'язків аудитора, зокрема, належать: проведення перевірки правильності бухгалтерського обліку підприємства, підтвердження повноти та достовірності річної фінансової звітності підприємства. Користувачами

аудиторських висновків можуть бути засновники підприємства, державні регуляторні органи, інвестори, держава, суспільство.

Переваги професії: постійне вдосконалення професійних навичок та знань, знайомство із різноманітними видами бізнесу, відчуття значущості професії, гордість за власні знання та досягнення.

Вимоги до професії: необхідність постійного інвестування у власні знання (постійне підвищення кваліфікації, навчання, самоосвіта, обмеження власного часу), часто ненормований робочий день, публічність, висока персональна відповідальність, неможливість займатися іншим бізнесом (аудит – виключний вид діяльності). Приватна практика, аудиторські компанії, крупні фінансово-промислові групи (на позиції внутрішнього аудитора), державні регуляторні органи тощо – це основні місця роботи аудиторів..

Аудитор має бути високоосвіченим, професійним, мати високі аналітичні здібності, залишатися завжди незалежним, чесним, послідовним, здатним до постійної самоосвіти, дотримуватися високих етичних стандартів, бути стриманим, дипломатичним.

Заробітна плата залежить від багатьох факторів: від рівня освіти, наявності професійного досвіду, знань іноземних мов, знань міжнародних бухгалтерських стандартів, місця роботи та багатьох інших факторів. Заробітна плата аудитора постійно збільшується за умов постійного вдосконалення знань та навичок роботи. Не останню роль відіграє наявність міжнародних сертифікатів, дипломів тощо.

Робочий день аудитора завжди починається з планування. У першій половині дня вирішуються найважливіші завдання, Робочий день аудитора насичений різноманітними зустрічами, переговорами з клієнтами. Один день на тиждень аудитор присвячує роботі в офісі, вирішенню поточних внутрішніх завдань.

Професія аудитора дуже креативна, адже кожна компанія по-своєму цікава, по-своєму складна. У своїй роботі аудитор дуже часто приймає

нестандартні рішення та застосовує креативні процедури (наприклад інтерв'ю з персоналом). Аудиторський звіт – це завжди творча робота.

ВИМОГИ ДО АУДИТОРА

- ✓ економічна освіта (спеціальність);
- ✓ відмінне знання нормативної і законодавчої бази;
- ✓ вміння застосовувати на практиці різні методи і прийоми проведення перевірок, та сучасні комп'ютерні програми;
- ✓ здатність обробляти великі обсяги інформації, аналізувати та виявляти суть явищ;
- ✓ моральна стійкість і тактовність.

Професія «аудитор» завжди була і є затребуваною та добре оплачуваною. Адже сучасний аудит – це один з обов'язкових процесів на будь-якому підприємстві. Тому сьогодні фахівців-аудиторів залучають як для щоденної роботи в штаті Компаній (внутрішній аудит), так і для проведення незалежних перевірок (аудит зовнішній).

Для того щоб стати аудитором, необхідно здобути вищу профільну освіту.

Обираючи професію аудитора, потрібно мати на увазі, що ця робота проектна, і зарібок тут прямо залежить від кількості проведених перевірок.

Гарний рівень володіння англійською мовою дає можливість вести роботу над аудиторськими проектами за допомогою спеціального програмного забезпечення; листуватися, спілкуватися й готувати всі документи для іноземних клієнтів англійською.

Дуже важливими є: навички командної роботи (аудит — це робота команди, де фінальний результат залежить від внеску та якості роботи кожного члена команди); тайм-менеджменту (вміння планувати власний робочий час і виконувати роботу вчасно, правильно визначати пріоритети в поточних завданнях, працювати на декількох проектах одночасно); знання основ бізнес-етикету та ділового спілкування; вміння сприймати зворотний зв'язок від керівника та вміння вчитися. Адже постійне професійне вдосконалення

аудитора — це не лише вимоги компанії, це вимоги держави, закріплені в Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Серед особистих якостей молодих фахівців важливими для успішної роботи є аналітичний склад мислення, уважність до деталей, працездатність і наполегливість.

Крім професійних навичок, хороший аудитор повинен володіти такими особистими якостями:

- Уважність.
- Відповідальність
- Принциповість.
- Акуратність.
- Комунікабельність.
- Аналітичний склад розуму.
- Емоційна стійкість.
- Хороша пам'ять.

Професія аудитора має свої переваги і недоліки.

Плюси професії:

- Високий попит на ринку праці.
- Висока заробітна плата.

Мінуси професії:

- Ненормований робочий день.
- Часті і тривалі відрядження.
- Робота аудитора, пов'язана із ризиком.
- Необхідність обробки великого обсягу інформації.
- Часта зміна законодавчої бази.

РОЛЬ КНИГИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ОБЛІКУ

Соціально-економічні перетворення, які постійно відбуваються у суспільстві, ставлять нові вимоги до особистості сучасного фахівця. Все більшого значення для фахівця набуває здатність бути суб'єктом свого професійного розвитку та самостійно знаходити вирішення соціально та професійно значущих проблем в умовах мінливої дійсності.

Так, вчений В. Оконь зазначає, що набуття знань – важливий вид пізнавального навчання. Воно ґрунтується на тому, що якась сигнальна ситуація впливає на частину центральної нервової системи, викликаючи зміни вже існуючих зв'язків внутрішньо створеної структури. Під впливом цих змін зворотна реакція на цю ситуацію або інші сигнальні ситуації буде відрізнятися від тієї, яка мала місце.

Ці зміни потенційної реакції Д.О. Гебб визначає як знання. При цьому знання виникають не як специфічна реакція на певний своєрідний сигнал, а як "перетворення тенденції до реагування в будь-якій множині багатьох сигнальних ситуаціях. Завдяки знанням людина здатна диференційовано реагувати на один і той же предмет, використовуючи накопичений раніше досвід, й одночасно набуваючи здатність до багатьох потенційних реакцій на інші предмети-сигнали, які з'являться у майбутньому.

Спираючись на ідеї польського вченого В. Оконя, можна зазначити, що пізнавальна діяльність майбутніх фахівця ґрунтується на здобуванні знань як з оточуючого світу, так і на отриманні знань в основному з друкованих видань, з книги.

Зупинимося детальніше на ролі книги і самоосвіти у професійній підготовці майбутніх фахівців з обліку. Актуальність поставленої проблеми

зумовлена ставленням до книги і загалом до освіти та виховання, що свідчить:

- 1) про рівень розвиненості суспільства;
- 2) про рівень духовності і творчості особистості, що відображає узгодженість образного та знакового типу інформації;
- 3) про стан освіти та виховання у державі.

Наголосимо, що за радянських часів був виражений інтерес до книги. Люди стояли у чергах, щоб придбати улюблені книги. Наявність домашньої бібліотеки було свідченням високого рівня культури сім'ї. За останні роки ситуація змінилася. Втрачено інтерес до книги. Поширюється тенденція у всьому світі щодо зменшення інтересу до книги. Одна з причин – занурення молоді у віртуальний простір. Потребують особливої уваги і допомоги з боку держави бібліотеки, покращення їх матеріальної бази. Значно зросли ціни на книжки, у тому числі на дитячу літературу, а також на наукову та навчально-методичну.

Водночас читацька культура охоплює власне читання і проявляється у культурі читання. Вона виявляється в читацьких інтересах, в рівні начитаності, ставленні до книги та охоплює такі навички самоосвітньої роботи, як усвідомлений вибір тематики читання, систематичність та послідовність читання, вибір конкретної книги, вміння орієнтуватися в літературних джерелах з метою максимального засвоєння та глибокого сприйняття прочитаного, вміння використовувати і застосовувати на практиці отриману з літературних джерел інформацію.

Для когось книга – це красива та яскрава палітурка, для когось – це просто текст з малюнками чи без них. Один звертає увагу на назву, інший на автора, що написав цю книгу, ну а хтось взяв її в бібліотеці лише тому, що потрібно прочитати на наступне заняття. Для багатьох людей книга має велику художню і духовну цінність, нехай навіть вона буде з потертою обкладинкою, але ж головне завжди в середині, головне її зміст.

Помітним явищем є те, що розмаїття джерел інформації, їхній вибір на початку XXI ст. досить великі. І в цьому безперервному потоці інформаційної сфери людині необхідно знайти того провідника, який допоміг би їй досягнути інтелектуального розвитку. Таким ефективним провідником для людини була і залишається книга, вшанування якої на світовому рівні у 190 країнах відбувається із 23 квітня 1995 року.

Зараз рідко можна зустріти людину, яка читає все життя і її захоплює вся література в цілому, але є люди, які просто надають перевагу певній тематиці, люблять читати творчість певних авторів.

Основна тенденція останніх років - втрата виняткової ролі читання в житті суспільства. Без читання немислима інтеграція особистості в багатонаціональну культуру, що включає весь комплекс духовних, матеріальних, інтелектуальних рис, систем світогляду, традицій, що характеризують суспільство. Від рівня культурної компетентності громадян великою мірою залежать економіка, політика, національна безпека і конкурентоспроможність країни.

В умовах інформаційної глобалізації ослаблення інтересу до читання - загальносвітова тенденція. Відбувається не тільки відчуження студента від книги, падіння загальної книжкової культури, але і втрата національних традицій книжності. Зростання числа «нечитачів», втрата інтересу до книги та читання у різних вікових та соціальних категорій вимагає пильної уваги.

За підсумками масштабних соціологічних опитувань, здійснених Інститутом соціології НАН України, виявилось, що у структурі дозвілля населення України перше місце посідають їхні контакти із мас-медіа (телебачення, радіо, преса).

З кожним роком зростає кількість тих, які вільний час проводять біля комп'ютера. Вони вважають читання менш престижним заняттям, ніж робота з комп'ютером. Проте найчастіше молодь пов'язує комп'ютер не із зручністю, швидкістю отримання потрібної інформації, а дивиться на нього як на один із засобів розваги, проведення дозвілля.

В наш час добре розвинуті комп'ютерні технології, вчені та технологи щоразу удосконалюють свою продукцію. Вони чимало зусиль докладають, для того щоб зацікавити в читанні книг сучасного студента. Електронні книги нині можна придбати в будь-якому магазині електроніки, бібліотеки зараз мають в наявності комп'ютерну техніку та доступ до мережі Інтернет. Сучасний студент, перш за все, споживач комп'ютерних продуктів, особистість, орієнтована на сприйняття віртуальної, а не вербальної інформації. Сьогоднішньому студенту треба, щоб інформація подавалася яскраво, динамічно, і бажано коротко. Головне - привернути увагу, викликати емоційну реакцію, бажання взяти книгу в руки.

Але все ж таки нині студентська молодь мало читає, якщо навіть порівнювати з попереднім поколінням.

Криза читання спостерігається не лише в Україні. В багатьох, навіть розвинутих країнах світу, відбувається зниження інтересу населення до друкованої продукції. В зв'язку з цим, в Німеччині, Франції, Великій Британії, Нідерландах та інших країнах Європи прийняті Національні програми, спрямовані на розв'язання цієї проблеми. А в спеціальній державній програмі США, зокрема, підкреслено: «Для збереження і розвитку американської демократії необхідно терміново перетворити Америку в націю читачів».

Характерною особливістю нинішнього читання є зростання попиту на навчальну, довідкову та нормативно-правову літературу. Найчисельнішими і найактивнішими читачами цієї літератури є молодь, що навчається. Зокрема, в бібліотеках вони складають до 70 % читачів. Соціологічні дослідження свідчать, що ставлення до навчання, особливо студентів, стало серйознішим і відповідальнішим. Адже свій майбутній добробут вони тісно пов'язують з освітою. Тобто вибір літератури диктується суто прагматичною метою – навчанням. Звідси – читання навчальної, наукової літератури і зниження інтересу до читання «для душі», загального, духовного розвитку, підвищення культурного рівня особистості. Така односторонність спричинила обмеження

попиту на художню літературу – читають лише ті твори, які передбачені навчальною програмою.

Читання – це складний процес, який потребує постійної уваги, напруги усіх розумових сил, а головне – бажання. Культура читання – сукупність знань, умінь та почуттів, які дозволяють читачеві повноцінно та самостійно засвоювати інформацію.

Програми з популяризації книги та читання, наприклад у Львові, реалізуються через щорічний книжковий ярмарок "Форум видавців".

Книжковий ярмарок і Львівський міжнародний літературний фестиваль започаткували ще в 1994 року. Він відбувається що вересня, а торік (2018 році) змінив назву з Форуму видавців на Lviv Book Forum. 26 Book Forum (18-22 вересня 2019 року) є найбільшим книжковим, літературним, культурним заходом України і Центрально-Східної Європи. Весь Львів традиційно перетворився на Форум видавців, адже події відбувалися у Палаці Мистецтв та багатьох локаціях міста. Цьогорічна програма 26 Book Forum налічувала 700 подій, у яких взяли участь понад 1000 українських та іноземних учасників. Упродовж кількох днів можна було відвідати культурні та освітні заходів, поспілкуватися з авторами і основне придбати книжки.

Вперше під час Book Forum відбувся переклад на мову жестів. Цього року 14 подій стали інклюзивними для людей, які не чують. Серед них презентації книг, дискусії, воркшопи. Також даний форум мали можливість відвідати пенсіонери (соціально незахищені категорії користувачів). Мета – показати літнім людям, що пенсія – не привід для смутку, а час для самовдосконалення.

Студент - це молода людина, якій притаманні пошук сенсу життя, роздуми про своє призначення. Наші студенти (який рік поспіль) разом з порадиниками долучаються та приймають активну участь (як волонтери, так і відвідувачі майстер-класів, а основне є активними читачами як наукової (професійної), так і літератури «для душі») у щорічному книжковому ярмарку.

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки, що становлення особистості та її професіоналізм реалізується в професійній діяльності. Одним з найважливіших компонентів професійності майбутнього фахівця є професійна компетентність. Формування особистісних якостей майбутніх фахівців під час навчання є сьогодні однією з головних цілей підготовки кваліфікованих фахівців.

Відтак, головним показником зрілості кожного спеціаліста є його вміння працювати з літературними джерелами, орієнтуватися в інформаційному потоці. Без самостійного творчого проникнення в сутність того, що вивчається, неможливо досягти високого рівня фахової підготовки. Читацька культура є складовою загальнолюдської культури, що відображається в орієнтації читача в інформаційному потоці, в чіткому усвідомленні мети читання, розумінні, засвоєнні, оцінці та практичному використанні студентом змісту письмового твору чи навчального матеріалу, а також у рівні техніки володіння найбільш раціональними прийомами роботи з книгою.

Водночас читацька культура охоплює власне читання і проявляється у культурі читання. Вона виявляється в читацьких інтересах, в рівні начитаності, ставленні до книги та охоплює такі навички самоосвітньої роботи, як усвідомлений вибір тематики читання, систематичність та послідовність читання, вибір конкретної книги, вміння орієнтуватися в літературних джерелах з метою максимального засвоєння та глибокого сприйняття прочитаного, вміння використовувати і застосовувати на практиці отриману з літературних джерел інформацію.

Хтось скаже, що книга – це стара палітурка і жовтуваті сторінки, а хтось може сказати, що чудово заміняє паперову книжку електронним варіантом, але все це не так і важливо. Не має значення читаємо ми електронні видання, друковані чи взагалі слухаємо аудіокниги - головне, щоб ми не забували про книжки і звертались, можливо, до них за порадою, адже потрібно вміти їх читати, подружитися з ними. І тоді ми станемо дійсно освіченою нацією на теренах Європи.

Список посилань:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. - Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. - 536 с.
2. Компетентісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Л. Л. Антонюк, Н. В. Василькова, Л. О. Ільницький. – К.: КНЕУ, 2016. – 61 с.
3. Ключко В.І. Прадівлянний М.Г. Формування професійно спрямованої іншомовної компетентності фахівців технічних та економічних спеціальностей засобами сучасних інформаційних технологій: Монографія / В.І. Ключко, М.Г. Прадівлянний. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 186 с.
4. Корнева З.М. Компонентний склад іншомовної професійно-орієнтованої комунікативної компетентності студентів ВТНЗ / З. М. Корнева // Молодь і ринок. – 2014. – № 6. – С. 36-41.
5. Новальська Т. Читання в Україні в новому столітті / Т. Новальська // Вісн. Кн. палати. – 2012. – № 12. – С. 21-24.
6. Савенкова Л.О. Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх педагогів до професійного спілкування: Монографія. – К.:КНЕУ, 1997. – 128с
7. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: наук.-метод. зб. Вип. 3, ч.1/ Г.О. Блеч та ін. Київ : Пед. думка, 2012.180 с.
8. Папакіна Л.І. Як зацікавити читача? / Л.І. Папакіна // Шк. б-ка. – 2010. – № 5. – С. 45-46.
9. Фоменко Т. М. Визначення поняття «соціокультурна компетентність» у сучасній парадигмі вищої освіти / Т. М. Фоменко // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. праць / за заг. ред. проф. В. І. Євдокимова і проф. О. М. Микитюка. – Вип. 42. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2014. – С. 149–156.
10. Okoń W. Nowy słownik pedagogiczny / W. Okoń. – Warszawa : Wyd. Akademickie "Żak", 2007.
11. Kremień W. G. Filozofia edukacji / W. G. Kremień. – Radom : ITE-PIB, 2008.

ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

В умовах інформатизації та глобалізації сучасного світу особливого значення та актуальності набуває дистанційна освіта та дистанційне навчання. У зв'язку з цим, початок 21 століття ознаменувався новим витком дистанційної освіти. Дистанційна освіта – це така форма навчання, яка є рівноцінною з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання такими як педагогічні та інформаційні технології.

Педагогічні технології дистанційного навчання базуються на методології індивідуальної роботи студентів з структурованим навчальним матеріалом, представленим у електронному вигляді.

Інформаційні технології дистанційного навчання – це технології створення, передачі і збереження навчальних матеріалів, організації і супроводу навчального процесу дистанційного навчання за допомогою телекомунікаційного зв'язку [1].

Отже, дистанційне навчання (ДН) – це така сукупність технологій, яка забезпечує доставку тим, хто навчається, основного обсягу досліджуваного матеріалу; інтерактивна взаємодія студентів і викладачів в процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з освоєння досліджуваного матеріалу, а також у процесі навчання [1].

Необхідно зазначити, що найбільшого поширення технології дистанційної освіти набули в країнах з добре розвиненою комп'ютерно-технічної архітектурою: США, Канаді, Великобританії, Німеччині. У той же час країни, що розвиваються, і мають величезну кількістю населення (Китай, Індія), використовуючи всі переваги доставки освітнього контенту через Інтернет, сформували так звані мега університети (університети з

кількістю студентів не менше 100 тис.).

Авторитетний фахівець в області дистанційної освіти Дж. Деніел вважає, що мега університети є кращими зразками глобальної системи навчання. Вони мають ще й такі особливі ознаки: активне застосування дистанційних освітніх технологій останнього покоління (на основі інформаційних технологій), відкритість, доступність освіти, гарантію високої якості навчання, наявність систем ефективної підтримки студентського навчального процесу в країні, а також філії у різних країнах світу – Німеччині, Бельгії, Франції, Великобританії, Швейцарії, Італії, США та ін. Для інтеграції освітніх ресурсів і координації зусиль щодо їх створення університети об'єднуються в національні та міжнародні консорціуми. Таким є Open Course Ware Consortium, до складу якого увійшли університети з 46 країн світу, або японський OCW Consortium, члени якого відкрили доступ до 1500 курсів, 1285 з них японською мовою. Обсяг глобального ринку дистанційної освіти збільшується рік від року.

Так, за даними компанії Global Industry Analysts, його оборот в світі в 2010 оці складав 52,6 млрд доларів, збільшившись на 32% в порівнянні з 2007 року. До 2015 року дана аналітична корпорація прогнозувала зростання ринку дистанційної освіти до 107 млрд доларів на рік, що майже так і сталося.

Аналітична компанія Ambient Insight в своїх звітах показує, що найбільший зріст ринку дистанційної освіти показують країни Азії: Індія (55%), Китай (більше 50%), Малайзія (понад 40%).

Дослідження показали, що дистанційна освіта зазнає сьогодні суттєвих змін, що здатні модифікувати її сутність і функції. По-перше, ринок зажадав від претендентів на робочі місця якісної закінченої освіти. Одночасне падіння життєвого рівня і повсюдне зростання цін створили такі умови, коли молоді люди позбавлені можливості відвідувати навчальні заклади через необхідність працювати заради виживання.

Заклади вищої освіти (ЗВО), опинились на межі виживання через

відсутність студентів, і тут технології дистанційної освіти стали у нагоді. По-друге, події, що пов'язані з корона вірусом COVID-19, яскраво показали необхідність суттєвих змін у всіх сферах економіки, у т.ч. освіти.

Слід зауважити, що думка науковців та суспільства щодо дистанційної освіти (ДО) на сьогодні кардинально розділилася. Одні вважають ДО - освітою майбутнього, інші – загибель усієї системи освіти, принаймі в Україні. У зв'язку з цим доцільно розглянути переваги та недоліки ДН (табл. 1) [2–5].

Таблиця 1

Основні переваги та недоліки дистанційного навчання

Переваги
<ul style="list-style-type: none"> ✓ вільний доступ до навчання з будь-якого місця де є інтернет, досить багато онлайн платформ та навіть університетів пропонують останнім часом безкоштовний доступ до своїх курсів, бібліотек, відеолекцій, студент може навчатися у будь-якому зручному для нього місці; ✓ гнучкість та адаптивність, курс можливо коректувати, змінювати, додавати новітню інформацію, адаптувати до вимог студентів та ринку праці; ✓ значна аудиторія (широта охоплення) – якщо зазвичай група студентів в аудиторії складає від 10 до 30 осіб, а на лекціях до 300–500 осіб, при дистанційному навчанні аудиторія може коливатися від 1 студента до декількох тисяч; ✓ можливість навчання у зручний для студента час, у комфортній обстановці: у студента є доступ до курсу в режимі 24/7, значна частина матеріалу може бути використана і в оффлайн форматі; ✓ можливість поєднання навчання з роботою, навчанням на іншій спеціальності, онлайн курси можуть використовуватися не лише студентами, но і робітниками, що бажають підвищити свою кваліфікацію, навіть домогосподарками; ✓ можливість навчання студентів з фізичними вадами, тобто дистанційне навчання може ефективно використовуватися для розвитку інклюзивної освіти; ✓ індивідуальний темп навчання, який обирає сам студент: у більшості курсів, студент має можливість сам планувати термін навчання та навчатися у зручному для нього темпі; ✓ зниження загальних витрат на навчання (необхідність утримувати відповідні приміщення, комунальні витрати, значний склад допоміжного персоналу (охорона, прибиральниці) та ін.); ✓ індивідуальний підхід до кожного студента: сучасні методи та форми дистанційної освіти дозволяють безпосередньо контактувати студенту з викладачем, за допомогою різноманітних інструментів дистанційної освіти, що не завжди є можливим при використанні традиційної освіти, коли викладач, читаючи лекцію у великій аудиторії на 100 і більше студентів, фізично не має можливості приділити увагу кожному з них, при дистанційній освіті викладач, може використовувати різноманітні види зворотного зв'язку з кожним студентом; ✓ зручність для викладачів: викладачі можуть більше часу приділяти безпосередньо процесу навчання, наповненню
Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> ✓ відчутність безпосереднього контакту між викладачем та студентом: при

дистанційному навчанні деякі форми не використовують прямого контакту викладача і студента, наприклад, деякі онлайн курси використовують відео лекції, або текстовий матеріал, а у якості перевірки засвоєння знань тестовий контроль, що може створювати у студента психологічний дискомфорт, та відчуття взаємодії лише з інформаційною системою, а не з живою людиною;

- ✓ необхідна внутрішня мотивація для навчання, та жорстка самодисципліна, для вирішення цієї проблеми в процесі дистанційного навчання за кожним студентом закріплюється викладач, або «тьютор», що допомагає йому пройти навчання, контролюючи важливі терміни здачі завдань, та мотивуючи студента до навчання;
- ✓ проблема аутентифікації та ідентифікації користувача, не завжди є можливість визначити чи сам студент виконував завдання або здавав тест, особливо при асинхронному навчанні;
- ✓ недостатній рівень практичних навичок, як викладачів, так і студентів, щодо роботи з сучасними платформами дистанційного навчання;
- ✓ відсутнє «емоційне забарвлення» процесу передачі знань, що є сильною стороною більшості кваліфікованих викладачів традиційного навчання;
- ✓ відсутній розвиток комунікативних навичок, що активуються при особистому контакті;
- ✓ відсутність соціальної взаємодії, навчання стає більш індивідуальним.

Зважаючи на усі «за» і «проти» ДО епідемія коронавірусу, яка охопила весь світ, показала, наскільки важлива наявність дистанційного навчання в закладах освіти. Завдяки такій інноваційній технології стало можливим не лише не переривати навчальний процес, а й продовжити навчання студентів у звичайному режимі.

Отже, розглянемо, які на наш погляд існують проблеми при дистанційному вивченні облікових дисциплін.

Відповідно до навчального плану підготовки фахівців спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування» здобувачі освіти вивчають повний цикл обліково-аналітичних дисциплін, до складу якого входять такі класичні предмети як «Бухгалтерський облік» (загальна теорія бухгалтерського обліку), «Фінансовий облік», «Управлінський облік», «Звітність підприємств», «Облікова політика підприємства», «Міжнародні стандарти фінансової звітності», «Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку», «Облік і оподаткування за видами економічної діяльності», «Аудит» (загальна теорія аудиту), «Організація та методика аудиту», «Економічний аналіз», «Фінансовий аналіз», «Судово-бухгалтерська експертиза», «Облік в

банках» «Облік в бюджетних установах» та ін.

Необхідно відзначити, що на відміну від інших наук, облікові та обліково-аналітичні дисципліни мають свою специфіку і складнощі в процесі підготовки їх навчально-методичного забезпечення. Це пов'язано з постійними змінами в обліковій та податковій політиці України, контрольно-ревізійній та аудиторській діяльності різних структур, банківській діяльності, із змінами та доповненнями в багатьох законодавчих та нормативних документах нашої держави. Цю проблему можна назвати проблемою технічного характеру.

Тому викладачам відповідних навчальних дисциплін треба постійно доопрацьовувати повний пакет їх навчально-методичного забезпечення. Автори-розробники електронного навчально-методичного забезпечення (чи навчально-методичних комплексів) повинні постійно вносити зміни до них. Адже для якісної дистанційної підготовки фахівців повинно бути професійно підготовлене навчально-методичне забезпечення. Оскільки сучасні бухгалтери-аналітики повинні вміти не тільки вірно вести бухгалтерський облік, складати звітність, вірно аналізувати діяльність підприємства, проводити аудит, але й вміти креативно опрацьовувати отриману інформацію з метою розробки та впровадження науково-обґрунтованих управлінських рішень для поліпшення діяльності підприємства, підвищення її прибутковості та рентабельності.

Наступна проблема – це проблема методологічного характеру. Дистанційне навчання потребує інших підходів. Зокрема, це стосується планування навчального процесу, розподілу бюджету часу студента на лекції, практичні заняття, консультації і самостійну роботу.

Традиційні лекції в умовах ДН неефективні; на практичні заняття і самостійну роботу студент витрачає значно більше часу; зростає потреба в консультаціях викладача, в тому числі, індивідуальних. Слід враховувати і нерівні можливості здобувачів освіти при ДН, зумовлені наявністю або відсутністю відповідних гаджетів (ПК, ноутбуків, планшетів, смартфонів

тощо) та якістю доступу до Інтернет. Отже, треба передбачити альтернативний план навчання, резервні канали зв'язку.

Крім виділених існує і безліч інших проблем, які пов'язані з дистанційним проведенням лекційних та практичних занять. Для прикладу презентація (або заповнення) первинних документів, облікових реєстрів, форм звітності, які не можливо показати через їх розгорнутість та ін.

Однією із найсуттєвіших проблем при ДН є діагностика результатів навчання. МОН України підготувало спеціальні рекомендації з цього приводу, зробивши застереження: «Рекомендації доповнюють, але не замінюють ті кращі практики та рішення, що їх заклади освіти вже розробили та впровадили в умовах карантинних обмежень». Оцінювання рівня знань здобувачів вищої освіти є надзвичайно важливим і відповідальним процесом, оскільки не можна достовірно визначити самостійність виконання студентом завдання.

Незважаючи на певні проблеми дистанційне вивчення облікових дисциплін на сьогодні є можливим завдяки існуванню мережі Інтернет, інформаційно-комунікаційних технологій, спеціальних освітніх (навчальних) платформ та достатнього рівня підготовки суб'єктів освітнього процесу.

Отже, доступність комп'ютерів та Інтернету роблять дистанційне навчання простішим і популярнішим. Сьогодні в авторів курсів дистанційної освіти існують широкі програмні можливості для створення якісних мультимедійних засобів навчання. Слід визнати, що ці матеріали, хоча і трудомісткі у розробці, часто є більш структурованими та інформативними за рахунок модульності та наочності, ніж у традиційних формі навчання.

Крім того, сучасні технології уможливають здійснення оберненого зв'язку між викладачем та студентами.

Значна кількість вищих навчальних закладів вже має досвід

впровадження дистанційної форми навчання, проте у зв'язку зі стрімким розвитком інформаційних технологій необхідно проводити постійний моніторинг існуючих інформаційних платформ, знаходити їх переваги та недоліки, впроваджувати досвід в роботу вітчизняних ЗВО провідних країн.

Успішне вирішення проблеми ефективного впровадження та гармонійного розвитку дистанційної освіти Україною сприятиме підвищенню рівня якості, рівня доступності вищої освіти, інтегрування національної системи освіти в наукову, науково-виробничу, соціальну, суспільну, культурну інформаційну інфраструктуру європейського/світового співтовариства.

Із урахуванням розвитку інноваційних функцій викладача, особливостей процесу навчання в системі дистанційної освіти (на сьогодні) потрібно забезпечити підготовлення, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів задля успішної реалізації процесу дистанційного навчання, розширити застосування у навчанні інноваційних досягнень комунікаційних мереж, інформаційних технологій тощо.

Впровадження інформаційних систем і технологій в освіту надає можливість значно покращити ефективність навчання та скоротити витрати на нього.

Список посилань:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні: Постанова МОН України від 20 грудня 2000р. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> (дата звернення 14.06.2020).

2. Переваги та недоліки дистанційного навчання. – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://kerivnyk.info/perevahy-ta-nedoliky-dystantsijnogo-navchannya>

3. Переваги і недоліки дистанційного навчання.[Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/adv/46958/>

4. Переваги та недоліки денного та дистанційного навчання. –

[Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://stimul.kiev.ua/articles.htm?a=perevagi_ta_nedoliki_dennogo_ta_distsiyynogo_navchannya

5. Синявська Г., Яблочнікова В. Переваги і недоліки дистанційного навчання / Г. Синявська, В. Яблочнікова. – [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vtei.com.ua/doc/16.10.2015/66/6.42.pdf>.

6. Положення про дистанційне навчання / Наказ МОН України № 466 від 25.04.2013 р. (із змінами згідно з наказами МОН № 660 від 01.06.2013, №761 від 14.07.2015) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.

7. Щодо завершення 2019/20 навчального року / Лист МОН України № 1/9–178 від 27.03.2020 р. // <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-zavershennya-201920-navchalnogo-roku/>.

8. Інформаційний портал Дніпровського державного технічного університету // <http://www.dstu.dp.ua/Portal/WWW/>.

9. Рекомендації щодо організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів фахової перед вищої та вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання / Лист МОН України № 1/9–249 від 14.05.2020 р. // <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodoorganizaciyi-potochnogo-semestrovogo-kontrolyu-ta-atestaciyi-zdobuvachiv-osviti-izzastosuvannyam-distancijnih-tehnologij>.

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ІНЖИНІРИНГ: АНАЛІЗ ІСТОРИЧНИХ АСПЕКТІВ
ВИНИКНЕННЯ ТА ОБГРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ**

На сучасному етапі розвитку економіки України та її намірів вступу до Європейського союзу неабияка увага приділяється приведенню українських стандартів у відповідність до європейських, у тому числі перехід до організації управлінського обліку за допомогою інструментів бухгалтерського інжинірингу.

Бухгалтерський інжиніринг є одним з дієвих варіантів побудови дієвої системи бухгалтерського обліку на підприємстві. Це поняття досить нове, з'явилося воно лише на порозі поточного століття і ефективно себе зарекомендувало в розвинутих країнах. Інжиніринг (від англ. engineering, лат. ingenium – винахідливість, вигадка, знання) – це набір прийомів та методів, які підприємство використовує для проектування своєї діяльності.

В свою чергу бухгалтерський інжиніринг передбачає послуги з розробки нових та доречних для підприємства заходів, пов'язаних з удосконаленням бухгалтерського обліку, впровадженням нового обліково–аналітичного забезпечення. Такі послуги надаються на основі укладання договору між замовником та консультантом (виконавцем).

Бухгалтерський інжиніринг передбачає творчий підхід до удосконалення фінансового обліку, тобто застосування таких заходів та методів, згідно яких підприємство оснащено необхідною інформацією для прийняття раціональних управлінських рішень. Передумовами розвитку бухгалтерського інжинірингу можна вважати:

— новий погляд на облікові знання, а саме облік і управління резервною системою, ризиками, інтелектуальним капіталом;

— комп'ютеризація облікових процесів. Основною характерною ознакою бухгалтерського інжинірингу є застосування незвичайних,

специфічних інструментів. Початком існування бухгалтерського інжинірингу можна вважати застосування автоматизованих нульових балансів у 70–ті роки ХХ ст.

На сьогоднішній день фахівці нараховують біля сотні видів інструментів бухгалтерського інжинірингу.

У сфері бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту були створені інжинірингові методології:

— інжинірингова теорія бухгалтерського обліку (В.І. Ткач, М.В. Шумейко), в основу якої лягає виділення наступних елементів:

- 1) предмет (майно, елементи затрат, джерела і статті калькуляції);
- 2) система об'єктів (чисті активи та чисті пасиви);
- 3) інжиніринговий метод обліку (система похідних балансових звітів в різних оцінках);

— нульові балансові звіти (німецька балансова школа) передбачають реальну або гіпотетичну реалізацію активів та задоволення зобов'язань. Завдяки таким балансам є можливість виявлення маніпуляцій та шахрайства. Така практика застосовується у західній Європі і передбачає сумлінну перевірку аудиторів підприємств та складання так званих «нульових балансів», без попереднього огляду яких жоден інвестор не буде вкладати капітал в підприємство;

— ситуаційно–матрична бухгалтерія (Д. Сортер, І.О. Кольвах) дозволяє трансформувати не тільки будь– який обліковий регістр, будь–яку форму звіту у відповідні їм регістри і форми, прийняті в інших країнах, але і проводити відповідні трансформації з одного способу в інший, включаючи зміну методів оцінки, методів амортизації, перегрупування об'єктів та ін..

— гіпотетичні процеси (Т. Лімперг). Професор Т. Лімперг запропонував концепцію вартості заміщення, тобто необхідність побудови альтернативної системи обліку, на основі функціонування якої повинен формуватися похідний баланс, що дасть змогу бачити як реагує баланс на мінливі дії у внутрішньому чи зовнішньому середовищі;

— віртуальна бухгалтерія (І.М. Богатая, наступник Г.Є. Крохичева) передбачає формування інформації про можливий стан підприємства при заданих умовах;

— біхевіористичний облік людського капіталу (В.С. Ткач);

— система похідних балансових звітів. Ця методологія полягає в інтерпретації показників бухгалтерської звітності на основі концептуальних припущень. Тобто це своєрідне розгалуження основного первинного балансу у розрізі об'єктів, які є найбільш цікавими для користувачів. Призначення даної методології трактують багато професорів та вчених (І.М. Богатая, С.Н. Землякова, В.В. Лесняк, тощо), а тому вона має широкий спектр значень.

— агреговані бухгалтерські проводки (Р.Стоун). Своєрідним для такої методології є складання бухгалтерських проводок за укрупненими агрегатами, якими можуть виступати різні види балансів (ліквідаційний, прогнозний, тощо). Особливість є й те що, 10000 проводок перетворюються в агрегованому стані на 8.

В Україні найбільш прийнятним є визначення інжинірингу, сформульоване у пп. 14.1.85 ПКУ, згідно з яким інжиніринг – надання послуг із складення технічних завдань, проектних пропозицій, проведення наукових досліджень і техніко-економічних обстежень, а також надання консультацій, пов'язаних із такими послугами (роботами).

Поява бухгалтерського інжинірингу як окремого напрямку діяльності бухгалтерів, пов'язаного з модернізацією облікових систем, відбулась внаслідок виникнення “вузьких місць” в традиційній обліковій методології, і була також спричинена моністичною орієнтацією на визначену категорію користувачів облікової інформації. Існування значної кількості цілей внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації, як замовників кінцевого продукту функціонування облікових систем у вигляді бухгалтерської звітності, зумовило необхідність розробки спеціалізованого інструментарію, який би дозволив модернізувати облікову систему в напрямі наближення до їх потреб.

Економічною передумовою широкого використання інжинірингових процедур став розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій в сфері бухгалтерського обліку, починаючи з 60-70 рр. ХХ-го століття, що дозволив значно здешевити цей процес і створити можливості для його оперативного впровадження в діяльності підприємств, де були впроваджені облікові інформаційні системи.

На сьогодні бухгалтерський інжиніринг є концепцією розробки і впровадження облікових інформаційних систем, що побудована на основі використання інжинірингової архітектури - набору інжинірингових інструментів, які стосуються всіх стадій облікового процесу і включають облікові агрегати, структурований план рахунків, коригуючі, інжинірингові, стратегічні та гіпотетичні бухгалтерські записи, похідні балансові звіти тощо.

Бухгалтерський інжиніринг є одним із методів, що може бути використаний для побудови стратегічно орієнтованої системи фінансового обліку, оскільки дозволяє розробити нову інформаційну технологію для формування облікової інформації, яка дозволить забезпечити процес формування, розробки, реалізації і контролю стратегії підприємства.

Основною метою застосування бухгалтерського інжинірингу є розробка нової або модернізація і раціоналізація існуючої облікової інформаційної технології, яка забезпечить швидке генерування облікової інформації стратегічного характеру та в цілому підвищить ефективність функціонування облікової системи, підвищить її відповідність зростаючим потребам користувачів.

Однією з основних причин, що зумовлює доцільність застосування інжинірингу в бухгалтерському обліку є здатність побудови на його основі системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту, що підвищує ефективність управління наявними операціями та бізнес-процесами, дозволяє ідентифікувати загрози і ризики внутрішнього і зовнішнього середовища, що є особливо актуальним в умовах проявів світової фінансово-економічної кризи.

Деякі вчені відмічають, що в період економічної кризи виживуть і одержать подальший розвиток ті інституційні одиниці, які зможуть реалізувати основні управлінські орієнтири управління змінами, одним із основних серед яких є інжинірингові інструменти.

Бухгалтерський інжиніринг передбачає застосування творчих та інноваційних підходів до удосконалення фінансового обліку як інформаційної технології, що забезпечує надання інформації для прийняття управлінських рішень, використання якого дозволяє одержати якісний стрибок в функціонуванні такої технології, що передбачає підвищення рівня задоволення потреб користувачів облікової інформації. За результатами застосування бухгалтерського інжинірингу з метою розробки стратегічно орієнтованої системи обліку має бути одержана нова революційна технологія обробки даних про діяльність підприємства та його зовнішнє середовище, яка виступатиме інформаційною передумовою для розробки і реалізації стратегії підприємства. Як окремий універсальний напрям перебудови облікової технології та побудови більш ефективної системи організації облікової служби на підприємстві бухгалтерський інжиніринг сформувався на початку ХХІ століття.

Можна констатувати, що до моменту виникнення широко поширеної на сьогодні журнальної форми обліку, яка реалізована в комп'ютерному середовищі, процес розробки нових і удосконалення існуючих на той час форм ведення обліку фактично і був довготривалим і різноаспектним процесом бухгалтерського інжинірингу. Однак, перші ознаки і приклади його зародження в тій формі, в якій ми можемо бачити його сьогодні (як набір інжинірингових інструментів (облікові агрегати, структурований план рахунків, коригуючі, інжинірингові, стратегічні та гіпотетичні бухгалтерські записи, похідні балансові звіти)), з'явилися в середині ХХ-го століття, що, було пов'язано з виникненням і широким застосуванням методики складання похідних балансових звітів.

Визначальною економічною передумовою для поширення і широкого застосування інжинірингу в бухгалтерському обліку стало здешевлення комп'ютеризації облікових процедур, поява персональних комп'ютерів та баз даних, збільшення швидкості та надійності роботи комп'ютерної техніки, поява спеціалізованого облікового програмного забезпечення та програмних додатків.

Без комп'ютеризації облікових процесів розробка системи інжинірингового обліку була дуже трудомістким та коштовним проектом, реалізувати який могли дозволити лише великі корпорації, а ефект від його використання був незначним через "вузькість" інформаційних потоків та низьку швидкість облікового відображення та узагальнення облікової інформації.

Таким чином, стрімкий розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій в сфері бухгалтерського обліку, починаючи з 60-70 рр. ХХ-го століття, дозволив приділяти увагу не лише автоматизації стандартизованих облікових процедур, а й уможливив розробку альтернативних облікових систем в різних програмних середовищах на основі застосування бухгалтерського інжинірингу. Отже, можна стверджувати, що застосування бухгалтерського інжинірингу розпочалось у 70-ті роки ХХ ст. із застосуванням в ФРН автоматизованих нульових балансів. На сьогоднішній день фахівці нараховують біля сотні видів інструментів бухгалтерського інжинірингу, що характеризуються використанням математичного апарату, специфічного програмного забезпечення, використанням структурованих планів рахунків, різних видів балансів, п'ятивимірних систем замість двох і т.п.

Виходячи з вищенаведеного можна припустити, що саме в середині ХХ-го століття відбулась кардинальні зміни умов функціонування підприємств, що висунуло перед бухгалтерським обліком нові завдання. Виникнення нових завдань перед обліковою системою було зумовлено появою критичної маси зацікавлених в обліковій інформації осіб, яких не

влаштовували облікові методи оцінки власності і вартості підприємства, оскільки в умовах ринкової економіки вони були не здатні відобразити всі особливості даної облікової категорії. Таким чином, для забезпечення відповідності новим вимогам і адаптації зростаючим потребам користувачів облікової інформації, система фінансового обліку має бути трансформована в високоякісну стратегічно орієнтовану інформаційну технологію, що й зумовило необхідність застосування бухгалтерського інжинірингу як універсального засобу проектування інформаційних систем.

Основною особливістю інструментів бухгалтерського інжинірингу є складання бухгалтерських проведення за укрупненими агрегатами, якими можуть виступати розділи структурованого плану рахунків, бухгалтерського балансу, інших видів балансів (розподільчого, ліквідаційного, прогнозного і т. д.), мега-рахунки тощо, для того, щоб акцентувати увагу на агрегованих і дезагрегованих показниках вартості власного капіталу, що дозволить істотно скоротити кількість облікових записів і розробляти автоматизовані варіанти похідних балансів онлайнового характеру за обраними напрямками обліку (об'єкти ресурсного потенціалу, об'єкти зовнішнього управління тощо).

На сьогодні можна виділити два основних підходи до розуміння сутності бухгалтерського інжинірингу - у вузькому та у широкому розумінні (табл.1).

Таблиця 1

Основні підходи до розуміння сутності бухгалтерського інжинірингу

У вузькому розумінні	бухгалтерський інжиніринг розглядається окремими авторами як система похідних балансових звітів, які використовуються для забезпечення управління платоспроможністю, власністю, резервною системою, ризиками. Похідні балансові звіти можуть використовуватись в якості основного джерела інформації для стратегічного управління економічними процесами та ресурсним потенціалом підприємства. Однак, таке звужене розуміння бухгалтерського інжинірингу залишає поза увагою порядок змістовного наповнення таких звітів, опис і обґрунтування методів і технік, які використовуються для наповнення
----------------------	---

	показників похідних балансових звітів обліковою інформацією стратегічного характеру.
У широкому розумінні	бухгалтерський інжиніринг - це концепція розробки і впровадження облікових інформаційних систем, що побудована на використанні структурованого плану рахунків, нових видів облікової архітектури (базова, коригуюча, похідна, стратегічна та гіпотетична складові), агрегованих і дезагрегованих об'єктів з метою забезпечення бухгалтерського супроводу управління економічними процесами і визначення результатів діяльності підприємства або його бізнес-одиниць. Застосування такого підходу є найбільш доцільним при побудові стратегічно орієнтованої системи обліку, оскільки дозволяє на основі інжинірингових інструментів забезпечити ідентифікацію і оцінку об'єктів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства та комплексно забезпечити процес розробки, формулювання, реалізації і моніторингу стратегії підприємства.

Отже, бухгалтерський інжиніринг – це сукупність управлінських дій, спрямована на забезпечення відповідності господарської діяльності підприємства вимогам, які забезпечують інше бухгалтерське відображення, що відповідає обраній стратегії та цілям менеджменту. Він є одним із типів креативного обліку, якому в останні роки приділяється значна увага вітчизняних дослідників, що ґрунтується не лише на застосуванні певних технік або методик креативного обліку для досягнення поставлених цілей, а також передбачає трансформацію господарської діяльності підприємства.

Список посилань:

1. Жук В.М. Бухгалтерський інжиніринг. Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці: зб. тез та доп. I Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (21 лютого 2013 р., м. Київ). К: ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2013. С.51-54.
2. Податковий кодекс України від від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

**ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ВИКЛАДАЧА З ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ УКРАЇНИ**

В умовах глобалізації економіки і переходу до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у сфері бухгалтерського обліку та аудиту актуальним залишається підготовка конкурентоспроможного персоналу професорсько-викладацьким складом вищої освіти. Одним з основних засобів розвитку особистості залишається освіта, на основі комплексу професійних та особистісних якостей, набуття практичного досвіду у формуванні конкурентоспроможного фахівця. У сучасний період, місія вищої освіти сприяти становленню зрілої особистості, на основі сформованого комплексу фахових і загальних компетенцій. Водночас необхідним є визначення спеціальних компетенцій майбутніх фахівців з обліку, контролю та аудиту у сфері МСФЗ, здатних зводити до мінімуму розбіжності в оцінці результатів господарсько-економічної діяльності у процесі використання міжнародних стандартів.

Процес сучасної підготовки спеціалістів із бухгалтерського обліку, контролю та аудиту вищого навчального закладу, відбувається в умовах інтеграції України в загальний європейський і світовий освітянський простір. Визначене потребує вивчення, опрацювання та застосування не тільки світових методологічних і методичних облікових надбань, а й міжнародного досвіду практичної підготовки бухгалтерів. Тому важливим є обґрунтування значення та ролі компетентностей студентів облікових спеціальностей у системі формування сучасних знань, що в методичному плані потребує вирішення проблеми більш широкого і науково-обґрунтованого впровадження компетентного підходу з організації підготовки майбутніх фахівців у сфері обліку й оподаткування.

Якісна підготовка фахівців, які володіють професійними знаннями, пов'язана зі стратегією застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, потребує визначення спеціальних компетентностей майбутніх фахівців з обліку та оподаткування, здатних усунути розбіжності в оцінці результатів господарсько-економічної діяльності на міжнародному рівні. Зокрема, Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), Інтерпретації розроблені Комітетом з інтерпретації міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRIC) або колишнім Постійним Комітетом з інтерпретації (SIC).

Системність спеціальної підготовки до облікової роботи за МСФЗ зумовлюється контекстом навчання, коли кожна дисципліна розглядається викладачем як засіб формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Педагогічним персоналом і науковцями обґрунтовуються такі спеціальні компетентності, а саме:

- ✓ здатність зводити до мінімуму розбіжності в оцінці результатів господарсько-економічної діяльності у процесі використання міжнародних стандартів;

- ✓ здатність забезпечити прозору співпрацю і зрозумілість із зовнішніми інвесторами, вихід на іноземні біржі; довіру партнерів, а також соціальні уміння розв'язувати проблеми в різних професійних ситуаціях;

- ✓ здатність до міжнародного співробітництва; соціальні громадянські цінності й уміння і мотиваційні компетентності (здатність до позитивного мислення у професійному середовищі; здатність виявляти професіоналізм; здатність до навчання).

До функціональних компетентностей віднесено вміння оброблення інформації облікового напрямку.

Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC) для забезпечення підвищення рівня професії бухгалтера через освіту розробила сім

міжнародних стандартів (International Education Standards for Professional Accountants), що є обов'язковими для всіх членів Міжнародної федерації бухгалтерів. До їх складу увійшли такі стандарти:

1. IES 1 «Вихідні вимоги до програми професійної бухгалтерської освіти» (участь у наскрізній програмі професійної бухгалтерської освіти);
2. IES 2 «Зміст програм професійної освіти» (сфера професійних знань та необхідність їх постійного розширення відповідно до умов середовища);
3. IES 3 «Професійні навички» (вимоги до професійного бухгалтера, зокрема навички в інтелектуальній, технічній, функціональній, організаційній сферах);
4. IES 4 «Професійні цінності, етика» (визначає професійні цінності, принцип вироблення професійних суджень);
5. IES 5 «Вимоги до практичної підготовки» (практичний досвід до моменту присвоєння кваліфікації професійного бухгалтера);
6. IES 6 «Оцінка професійних здібностей та компетенції» (оцінювання професійних здібностей та компетенції кандидатів до моменту отримання кваліфікації професійного бухгалтера в розрізі як теоретичних знань, так і практичного їх застосування);
7. IES 7 «Система безперервної професійної освіти».

Проте місія гармонізація людини і природи, проектування, оптимізація навколишнього середовища, знижує суперечності між унікальністю людини, людських співтовариств і стандартністю реального світу. Зокрема використання компетентнісного підходу ставить на перше місце не інформованість студента, а вміння вирішувати проблеми, що можуть виникати у ситуаціях:

- 1) у пізнанні і поясненні явищ дійсності;
- 2) в освоєнні сучасної техніки і технології;
- 3) у взаєминах людей, в етичних нормах, в оцінці власних вчинків;
- 4) у практичному житті під час виконання соціальних ролей громадянина, члена сім'ї, покупця, клієнта, глядача, городянина, виборця;

5) у правових нормах і адміністративних структурах, у споживчих і естетичних оцінках;

6) у виборі професії й оцінці своєї готовності до навчання в професійному навчальному закладі, коли необхідно орієнтуватися на ринку праці;

7) за необхідності вирішувати власні проблеми: життєвого самовизначення, вибору стилю і способу життя, способів вирішення конфліктів.

Оптимізація процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку, контролю та аналізу визначається одночасною комплексною взаємодією психолого-педагогічних умов і чинників. Найважливішими критеріями для викладача щодо формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку, контролю, аналізу та аудиту є світоглядний, мотиваційний, поведінковий, когнітивний, оцінний та ін.

Необхідно враховувати і ключові компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту, які працюватимуть за МСФЗ, а саме:

1. Соціальна компетентність

- уміння розв'язувати проблеми в різних професійних ситуаціях;
- здатність застосовувати здобуті здібності, знання, досвід;
- здатність до міжнародного співробітництва;
- соціальні громадянські цінності й уміння;
- уміння брати на себе соціальну відповідальність.

2. Мотиваційна компетентність

- здатність до позитивного мислення у професійному середовищі;
- здатність виявляти професіоналізм;
- здатність до навчання.

3. Функціональна компетентність

- уміння використовувати персональний комп'ютер (здатність обслуговувати комп'ютерні програми для оброблення інформації

облікового напрямку);

- здатність до роботи з деталями знаково-цифрової інформації.

Завданнями викладачів вищої освіти – сформувати професійні компетентності у майбутніх фахівців з бухгалтерського обліку, контролю та аудиту у сфері МСФЗ як інтегровану систему її складових, а саме: ключових, базових і спеціальних компетентностей, необхідних для забезпечення якісної роботи з МСФЗ. Саме поєднання ключових, базових і спеціальних компетентностей як умінь і здатностей надасть майбутнім фахівцям з обліку, контролю та аудиту впевненості й досвіду в інтеграції й застосуванні знань в умовах роботи за МСФЗ, сприятиме досягненню ними професійного успіху.

Вважаємо необхідним у підвищенні професійної та фахової компетентності викладача з обліку, контролю та аудиту вищого навчального закладу України:

1. Визначити особливості професійної підготовки, зокрема: визначити педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців у навчально-виробничому процесі певного закладу освіти; запропонувати шляхи реалізації педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців; розглянути особливості традиційних методик порівняльно з інноваційними педагогічними технологіями формування професійної компетентності до сучасних умов протікання процесу підготовки; запровадити інноваційні педагогічні здобутки у практику.

2. Розробити кожному викладачу щодо визначеної дисципліни власний план самоосвіти для реалізації педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних у навчальному закладі.

Отже, педагогічними умовами підвищення професійної та фахової компетентності викладача з обліку, контролю та аудиту вищого навчального закладу України є використання компетентнісного підходу у

підготовці майбутніх фахівців. Потребує формування система професійних знань на основі інтегративного підходу; структурувати зміст навчання на основі ідей міждисциплінарної інтеграції; використовувати новітні інформаційні технології на основі інтегративного підходу; конструювати інтегровані метапредмети, тощо.

Список посилань:

1. Козловський Ю. М., Яремко І. Й. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аналізу. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського Випуск 22. 2018

<http://globalnational.in.ua/archive/22-2018/176.pdf>

2. Ростока Марина Львівна. Формування професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних: науково-методичні рекомендації / За наук. ред. Єльнікової Г. В. // К: ПТТ НАПН України. 2015. 77 с.

3. Кулинич М., Шворак А., Жиленко Л. Впровадження цифрової грамотності в умовах майбутніх змін професії бухгалтера. Економічний часопис СНУ імені Лесі Українки, 2020, №1. <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-01-216-224>

**ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ОПОДАТКУВАННЯ
АГРАРНОГО БІЗНЕСУ**

Сучасні реалії розвитку аграрного сектору економіки в умовах поглиблення міжнародної економічної інтеграції свідчать про пріоритетність вирішення проблем, пов'язаних з ефективним розвитком підприємницьких структур агробізнесу. Аграрний сектор є пріоритетною галуззю економіки України. Частка валової доданої вартості сільського господарства у загальних її обсягах складала: у 2010–2012 роках у межах 8,4– 9,0%, у 2013 році – 10% , у 2014-му – 11,7 %, 2015-му – 14,2%, 2016 р. - 13,7 %, у 2020р. – 9,27% [1].

Проте ефективне ведення агробізнесу можливе лише за умови стабільності та прогнозованості податкового законодавства, що забезпечує оптимальне податкове навантаження підприємств. Оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств є однією із найбільш важливих та найбільш складних елементів податкової системи України. Специфіка аграрної галузі вимагає особливих підходів до оподаткування суб'єктів господарювання цього сектору економіки.

Одним із найбільш дієвих інструментів державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників можуть стати податки. При цьому кількість податків та їх розмір не повинні зменшувати зацікавленість та ділову активність сільськогосподарських товаровиробників, а навпаки, створювати спонукальні мотиви до підвищення результативності своєї діяльності.

Оподаткування сільськогосподарського підприємства відрізняється від оподаткування підприємств інших галузей економіки та має свою специфіку. Згідно Податкового Кодексу України [2] українські сільськогосподарські

підприємства мають право обрати одну з двох можливих систем оподаткування своєї діяльності:

- 1) загальна система оподаткування (сплата податку на прибуток за ставкою 18% та інших податків за наявності підстав);
- 2) спрощена система оподаткування (сплата єдиного податку четвертої групи, який сплачується щоквартально, з врахуванням сезонності виробництва: за I та II квартали – по 10%, за III квартал – 50%, за IV квартал – 30%).

Така диференціація термінів сплати передбачена для того, щоб забезпечити хоч рівномірність надходжень податкових платежів до бюджету країни. Проте за таких умов підприємства змушені передчасно, а отже, дешевше реалізовувати ранні зернові. Важливо відмітити, що спрощена система оподаткування надає суттєвого виграшу тільки прибутковим підприємствам. Для збиткових або нестабільно працюючих виробників доцільнішою може виявитися загальна система оподаткування.

В цілому, запровадження єдиного податку 4 групи є важливим інструментом стимулювання сільськогосподарського виробництва, який зменшує податковий тиск на сільськогосподарських товаровиробників і на цій основі забезпечує стимулювання раціонального використання землі, нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції.

Оцінюючи ситуацію, яка склалась у сільськогосподарських підприємств в останні роки, слід відзначити, що переважна більшість суб'єктів господарювання працює на спрощеній системі оподаткування. Головним аргументом такого вибору є менше податкове навантаження на підприємство.

Відтак, визначення найбільших ефективних форм і методів податкового регулювання аграрного виробництва з урахуванням його особливостей потребує впровадження зарубіжного досвіду оподаткування аграрного сектора з позиції його адаптації до українських умов господарювання в галузі АПК.

Варто зазначити, що у ЄС діє пільговий режим для оподаткування ПДВ сільського господарства, відповідно до якого платник застосовує до вартості своїх поставок компенсаційну ставку та додає суму фіксованого збору до ціни реалізації з товару метою відшкодування сум ПДВ, сплаченого ним в ціні придбаних виробничих ресурсів. Право на застосування такого режиму має будь-який платник податку, що здійснює діяльність у формі сільськогосподарського підприємства.

Держави-члени ЄС можуть застосовувати одну або дві знижених ставки. Знижені ставки встановлюються, як відсоткова ставка бази оподаткування, котра не може бути нижчою 5%. Країнами, що використовують знижені ставки при оподаткуванні ПДВ сільськогосподарської діяльності та її продукції, є Польща (передбачено дві пільгових ставки 5% і 8% в залежності від виду продукції чи послуг), Угорщина (18% – на молоко і молокопродукцію, кукурудзу, борошно, 5% – свине м'ясо, пташине м'ясо, яйця і молоко, що, на думку влади, призведе до росту споживання та зменшення тіньового сектору економіки Угорщини), Румунія (9% на продовольчі товари) тощо.

У всіх розвинених країнах прибутковий податок на фізичних осіб диференційований. При цьому, сільськогосподарські виробники користуються додатковими податковими пільгами в порівнянні з особами, зайнятими в інших галузях економіки. Основними відмінностями від загального порядку оподаткування є:

- зниження основної ставки податку. Наприклад, у Німеччині ставка прибуткового податку на фізичних осіб у сільському господарстві становить 3% проти 18% на доходи поза сільським господарством;
- введення неоподаткованого податкового мінімуму. Наприклад, в Італії мінімальний оподатковуваний розмір доходу для сільськогосподарських кооперативів і кооперативів по переробці сільськогосподарської продукції в 2,5 рази вище, ніж для інших кооперативів;

- зниження оподаткованої частини доходу за рахунок попередніх відрахувань. Наприклад, у Німеччині крім відрахувань, що поширюються на всіх громадян країни встановлене спеціальне відрахування для осіб, що одержують доходи від сільського й лісового господарства. Пільгове оподаткування в Німеччині поширюється на спільний дохід чоловіка й жінки, отриманий від сільськогосподарської діяльності. Оподатковуваний дохід чоловіка й жінки ділиться навпіл, податок нараховується з половини доходу, а потім його сума подвоюється. Цей порядок знижує прогресивність оподаткування;
- виведення з оподаткування ряду надходжень (виплати у фонд соціального страхування);
- особливий режим розрахунку капітальних витрат для підрахунку витрат виробництва. У США, наприклад, фермерам дозволялася прискорена амортизація основних фондів. Крім того, іншим прикладом податкових пільг на капітальні вкладення є фіксоване відрахування (6–10%) із суми, що підлягає оподаткуванню від вартості нових капвкладень, зроблених у рік сплати податку. У США фермерським господарствам дозволяється інвестувати до 25% оподаткованого прибутку в пріоритетні напрямки виробничого розвитку без сплати податку на вкладений капітал.
- особливий режим ведення бухгалтерії для дрібних фермерів. Дрібні фермери ведуть спрощену бухгалтерію, що приводить до певної недооцінки одержуваних доходів і являє собою податкову пільгу.

Аналіз світового досвіду деяких країн світу показує впровадження диференційованого підходу до оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Серед критеріїв диференціації оподаткування доходів від сільськогосподарської діяльності можна виділити наступні:

- за обсягами валового доходу (обороту, виручки, прибутку);
- відповідно до правового статусу;
- за джерелами отриманого доходу;
- за територіальним розміщенням;

- за площею сільськогосподарських угідь (посівною площею);
- за кількістю працюючих;
- за обсягами реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва (при встановленні критерію переходу на спеціальну (спрощену) систему оподаткування) та ін. [3].

У нинішніх умовах система оподаткування сільгосп підприємств в Україні потребує реформування з метою вирівнювання конкурентного середовища, усунення диспропорцій в структурі аграрного сектору економіки на користь малого та середнього соціально-орієнтованого аграрного бізнесу, підвищення конкурентоспроможності малих форм господарювання на селі.

Необхідним є запровадження диференційованого підходу до оподаткування окремих категорій сільгосптоваровиробників та узгодження податкових преференцій із державними пріоритетами розвитку галузі.

Доцільність здійснення корегування умов оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в напрямі диференційованого підходу до визначення категорій платників єдиного податку в межах четвертої групи за площею сільськогосподарських угідь та обсягом річного доходу, обґрунтована необхідністю удосконалення механізму справляння податку в напрямі забезпечення рівності умов оподаткування та стимулювання ефективного розвитку агроформувань малого бізнесу, поєднанням інтересів держави й сільськогосподарських товаровиробників [4].

Застосовуючи досвід країн ЄС, доцільно впровадити окремі податкові пільги для аграріїв і закріпити їх на постійній основі у Податковому Кодексі. Основними з них можуть бути зниження ставок оподаткування, в першу чергу це стосується ПДВ.

В основу змін в системі оподаткування підприємств аграрного сектору економіки мають бути закладені нові концептуальні підходи, ключовими з яких є:

- побудова системи спеціального оподаткування аграрного бізнесу, як складової окремої підсистеми податків в агропромисловій сфері (розгляд податків через призму ланцюга формування вартості продукту);
- стимулювання розвитку інтеграційних процесів між виробником, переробником та реалізатором;
- стимулювання спеціальним оподаткуванням диверсифікації аграрного бізнесу та участі підприємств у сільському розвитку;
- дотримання принципів стабільності та єдиних підходів у реалізації системи оподаткування сільськогосподарської діяльності;
- посилення зручності в обрахуванні та справленні таких податків.

Список посилань:

1. Сільське господарство України за 2020 рік: Статистичний збірник [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755- VI, [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Тулуш Л. Особливості формування системи прямого оподаткування аграрного сектору в розвинутих країнах. /Л. Тулуш, Н. Малініна // Соціально-економічні проблеми і держава – 2012. – Вип. 1 (6). – С. 124–134.

4. Магопець О. А. Оптимізація податкового навантаження сільськогосподарських товаровиробників в умовах застосування спрощеної системи оподаткування / О. А. Магопець // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: [зб. наук. пр.] – Кропивницький : ЦНТУ. – 2017. – Вип. 31. – С. 160 – 171.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ САМООСВІТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Процес сучасної підготовки фахівців з обліку і оподаткування відбувається в умовах інтеграції України в загальний європейський і світовий освітянський простір, що вимагає ретельного вивчення, подальшого опрацювання та застосування світових і вітчизняних методологічних і методичних облікових надбань. Ключовою ланкою підготовленості фахівця є професійна компетентність, упровадження компетентнісного підходу, стійкий попит на особистість із розвинутим інтелектом, здатність конструктивно спілкуватися у багатофакторному світі, ефективно обробляти інформацію, продукувати ідеї, успішно вирішувати конкретні життєві та професійні проблем. Серед компетенцій «майбутнього», що мають бути враховані при підготовці фахівців у навчальних закладах визначено : набуття вміння вирішувати складні завдання (Complex Problem Solving) (потреба зростає на 52%); критичне мислення (Critical Thinking); креативність (Creativity); управління людьми (People Management); навички координації, взаємодії (Coordinating with Others); емоційний інтелект (Emotional Intelligence); судження і прийняття рішень (Judgment and Decision Making), важливим буде не тільки якість, але й швидкість прийняття рішень; клієнтоорієнтованість (Service Orientation); уміння вести переговори (Negotiation); когнітивна гнучкість (Cognitive Flexibility). Тому, саме дистанційну форму навчання, вважають актуальною спеціалісти зі стратегічних проблем освіти і називають освітньою системою 21 століття, оскільки результати суспільного прогресу, на сьогодні концентруються в інформаційній сфері.

У сучасних умовах є потреба постійного вдосконалення професійних знань, завдяки дистанційній формі навчання, можливість створення систем масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією.

Дистанційна освіта у світі, займає своє соціально-значуще місце в освітній сфері. У кінці 1997 року в 107 країнах діяло близько 1000 навчальних закладів дистанційного типу. Кількість тих, хто здобув вищу освіту в системі дистанційної освіти, в 1997 р. становила близько 50 млн чоловік, у 2000 р. – 90 млн, за прогнозами у 2023 р. становитиме 120 млн чоловік.

Сучасна дистанційна освіта – це розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню студентами необхідної інформації для використання у практичній діяльності]. Дистанційне навчання – це така форма організації навчального процесу та педагогічна технологія, основою якої є керована самостійна робота студентів та широке застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Основною метою дистанційного навчання студентів є виховання особистості, яка має бажання і здатність до спілкування, навчання та самоосвіти.

Згідно із законом України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» від 25.04.2013 науково методичне забезпечення повинно включати: - методичні рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання; - критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання; - змістовне, дидактичне та методичне наповнення дистанційних курсів навчального плану/навчальної програми підготовки.

В Європі створено відкриті університети дистанційної освіти, тобто група навчальних закладів, які реалізують дистанційні програми.

Адже методики дистанційного навчання передбачають застосування:

- *інформаційних технологій, які включають супутникове телебачення,*
- *комп'ютерні мережі,*
- *мультимедіа тощо.*

У колі провідних навчальних закладів світу, наприклад, у Національному технологічному університеті (США), Шанхайському університеті (КНР), створені і набули популярності такі відносно нові інституції дистанційної освіти та самоосвіти, як телеуніверситети, тьютерські центри (мультимедійне навчання), інформаційні центри (інтернет-навчання).

В останні роки інтерактивне навчання набуло поширення і в Україні, зокрема передові позиції в цьому плані посідають КНТЕУ та МАУП, де запровадження нових освітніх технологій та введення їх в організаційне русло у вигляді таких новітніх соціальних інститутів, як телеуніверситети, тьютерські та інформаційні центри, центри дистанційного підвищення кваліфікації і перепідготовки тощо, дозволяє усім бажаючим, навіть в умовах системної кризи й різкого обмеження фінансових ресурсів, отримувати належну освіту і здобувати потрібну спеціальність.

Отримали розвиток світові форми дистанційного навчання:

- Adaptive learning (адаптивне навчання) – навчальний процес, який адаптує навчальні матеріали і методи до потреб споживача;

- Badges – гнучкий механізм для визнання досягнень як неофіційна альтернатива акредитації; – Blended learning (змішане навчання) – навчальний підхід, який поєднує в собі он-лайн і очну форму навчання, що дозволяє більш високий рівень самостійності в процесі навчання;

- E-learning (електронне навчання) – ця форма навчання проводиться за допомогою електронних засобів масової інформації, як правило, в Інтернеті;

- Flipped classroom (перевернуті класи) – модель навчання, у якій здобувачів вищої освіти спрямовані на самостійну роботу вдома, наприклад, переглядають відеолекції, а потім за допомогою майстер-класу застосовують нові знання; при такій формі навчання здобувач освіти активно співпрацює із викладачем та іншими студентами в інтерактивному просторі;

– Learning analytics (навчальна аналітика) – збір, аналіз і подання значної кількості даних, пов'язаних із навчальною діяльністю здобувачів освіти;

– MOOC (Масивні Відкриті Інтернет Курси) – он-лайн курс, який вільно доступний для всіх і включає в себе відкриті навчальні матеріали і можливості для взаємодії і співпраці між здобувачами освіти;

– SPOC (Малі Приватні Інтернет Курси) – курси, схожі на MOOC, але використовується як змішане навчання;

– DOCC – відкриті спільні навчальні курси, коли викладачі у кожному навчальному закладі мають можливість створити власну версію курсу, заснованого на однаковому матеріалі, кожний викладач може розробити додаткові матеріали для своїх студентів, і студенти можуть співпрацювати з використанням мережі;

– Open Educational Resources (OER) – частина даних або змісту відкриті, будь-хто може вільно їх використовувати, зберігати і поширювати;

– Open source software (OSS) – відкриті освітні ресурси (TMP) – ресурси, будь-який інтернет-матеріал яких є вільним і доступним.

На сьогодні найоптимальнішим для вітчизняних вищих навчальних закладів є поєднання традиційної і дистанційної форми навчання при вивченні окремих тем курсів (модулів).

Навчально-тематичний план кожного курсу складається з таких частин:

- змістовна (комп'ютерні лекції);
- закріплююча (практичні заняття);
- контролююча (тести і завдання).

Нині співіснують вітчизняні технології дистанційного навчання:

кейс-технологія – вид дистанційної технології навчання, суть якої полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, тексти які називаються «кейсом») для спільного аналізу обговорення або вироблення рішень студентами з певного розділу навчальної дисципліни. Цінність цієї

технології полягає у тому, що вона одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми, а також вдало суміщає навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що безумовно є ефективним в реалізації сучасних завдань системи освіти. Для використання кейс-методу необхідно створювати спеціальні умови: 1. Забезпечення достатньо високої складності пізнавальних проблем, які потрібно вирішувати студентам;

2. Створення викладачем логічного ряду запитань щодо пізнавальної проблеми, які спонукають студентську молодь до пошуку істини;

3. Відведення спеціального часу на осмислення способів вирішення проблеми.

4. Організація спеціальної підготовки викладачів до запровадження методики.

ТВ-технологія – вид дистанційної технології навчання, що базується на використанні систем телебачення для доставки слухачам навчально-методичних матеріалів та організації регулярних консультацій у викладачів (тьюторів);

-мережна технологія – вид дистанційної технології навчання, що базується на використанні мереж телекомунікації для забезпечення слухачів навчально-методичними матеріалами та інтерактивної взаємодії з викладачем (тьютором). Рациональне використання навчального часу, відведеного на вивчення конкретної теми (в тому числі і години, які передбачені навчальними планами ВНЗ, як години для індивідуальної та самостійної роботи студентів) створює можливості для впровадження такої форми навчальних занять як тьюторіал [2]. Тьюторіал – одна з основних компонентів навчального процесу при дистанційній формі навчання (особливо денної форми навчання), у якій використовується комплекс методик та підходів до навчання, орієнтований на потреби студентів. Тьютор, закріплений за групою студентів, поєднує в собі якості викладача, консультанта і менеджера навчального процесу. Він проводить тьюторіали, перевіряє поточні

контрольні завдання, оцінює їх, постійно консультує студентів групи, керує форумом у мережі Інтернет. На денні формі навчання тьюторіал доцільно використовувати як підсумкове заняття, під час якого студенти поглиблюють свої знання з одного розділу курсу. Підготовка до тьюторіалу полягає у вивченні (або повторенні) навчального матеріалу. Для керівництва самостійною роботою викладач розробляє спеціальні методичні рекомендації та рекомендує студентам відповідні підручники. Тьюторіал триває, як мінімум, 4 навчальні години.

Для створення власних дистанційних курсів викладач повинен уміти: визначити мету і завдання вивчення дистанційного курсу; визначити за допомогою тестування попередній рівень знань слухачів; поділити навчальну інформацію на окремі блоки; послідовно подати інформацію за певною логікою; складати запитання для закріплення змісту дистанційного курсу; розробити рекомендації з оформлення дистанційного курсу та окремих його частин; підтримувати мотивацію та зацікавленість слухачів у роботі з даним курсом.

Тільки за визначених умов дистанційне навчання допомагатиме студентам і викладачам підвищувати ефективність навчального процесу, зокрема: самостійність пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації, самоорганізацію й самоконтроль.

Переваги дистанційної форми навчання: доступність всім верствам населення; відсутність необхідності відвідувати лекції і семінари; демократичний зв'язок «викладач – студент»; комплексне програмне забезпечення; провідні освітні технології; індивідуальний процес навчання; гнучкі консультації. Перспективу і вдосконалення системи дистанційного навчання в Україні складає впровадження в процес комп'ютерної і аудіо-візуальної техніки. Однак вагомою проблемою є низька пропускна спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних телеконференцій. Від цього, передовсім, страждають дистанційні студенти невеликих містечок України, яким, власне, найбільше підходить ДО через

географічну віддаленість від наукових осередків. Серед важливих недоліків дистанційної форми освіти в Україні варто також виділити недостатній безпосередній контакт між викладачем та дистанційним студентом через надзвичайну професійну завантаженість вітчизняних педагогів.

Впровадження дистанційних технологій у навчальний процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування таких компетенцій як: комунікативні (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвіти (вміння навчатись самостійно). Як показує практика, якщо студент не навчиться самостійно приймати рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, він не зможе якісно оволодіти тією чи іншою дисципліною. Окрім того, дистанційне навчання виконує й виховну функцію – сприяє формуванню провідних якостей особистості: активність, самостійність, самовдосконалення, творчість.

Необхідним заданням для забезпечення дистанційного навчального процесу є проектування та впровадження таких систем, які забезпечили б реалізацію різних форм навчальних телекомунікацій, зокрема онлайн-тренінгів, веб-конференцій, навчальних семінарів тощо.

Однією зі складових інформаційно-освітнього порталу ВНЗ мають стати електронні навчально-методичні комплекси дисциплін (ЕНМК), який повинен включати перелік навчальних матеріалів:

- методичні матеріали: анотація, програма, робоча програма, тематичний план;
- навчальні матеріали: лекції, лабораторні/практичні роботи, словник термінів/глосарій;
- контроль знань: критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (поточний та підсумковий контроль знань), завдання для самостійної підготовки, тести, питання для підготовки до заліку/екзамену, зразки білетів тощо;

- література: основна, додаткова, Інтернет-ресурси;
- науково-дослідна робота студентів: перелік тем для підготовки доповідей, презентацій, тез, виконання курсових робіт, написання рефератів, рекомендації щодо виконання науково-дослідної роботи.

Освітніми та інформаційно-методичними ресурсами інформаційно-освітнього середовища сучасного ВНЗ мають стати:

- веб-сайт або портал ВНЗ;
- структурована медіатека;
- тематична колекція фото-, відео-, аудіоматеріалів, веб-ресурсів, друкованої продукції, що забезпечує максимальну візуалізацію навчально-виховної, науково-методичної діяльності закладу, задовольняє інтереси реальних і потенційних споживачів освітніх послуг щодо змісту освітньої діяльності ВНЗ;
- віртуальна бібліотека;
- електронна бібліотека з навчальною, навчально-методичною, методичною літературою, каталогами інших електронних бібліотек;
- дистанційні навчальні курси або їх елементи як форма організації і реалізації освітньої діяльності та самоосвіти студентів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Таким чином, дистанційна форма навчання як засіб стимулювання самоосвіти, передбачає створення єдиного інформаційно-освітнього простору, куди включають електронні джерела інформації (включаючи мережеві): віртуальні бібліотеки, бази даних, консультаційні служби, електронні навчальні посібники, кіберкласи; створення електронних курсів, розробка дидактичних основ дистанційного навчання, підготовка педагогів-координаторів. Застосування дистанційного навчання сприятиме: високій ефективності професійної підготовки в порівнянні з заочною формою навчання при більш низькій вартості освітніх послуг; скорочення термінів навчання; можливості паралельного навчання у вітчизняному і зарубіжному вузах; незалежність студента від географічного розташування вузу;

забезпечити швидкий доступ до електронних навчальних матеріалів і високий рівень телекомунікацій під час опанування знань. Існує багато рішень для систем дистанційного навчання, відмінних технічними можливостями, наявністю і рівнем складності різних функціональних компонентів, наприклад, Oracle (i-Learning), IBM (Learning Space), WebCT, “Прометей” виробництва НІЦ АСКБ, e-Learning компанії “Гіперметод”, та засоби Open Source: MOODLE, ATutor, Dokeos, Claroline, платформа MOODLE, інші.

Список посилань:

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.
2. Проблеми і перспективи розвитку освіти. Організація дистанційної освіти у загальноосвітній та вищій школі: Збірник статей Всеукраїнської наукової конференції 15–16 січня 2016 року. – Дніпропетровськ: GlobalNauka, 2016. – 200 с.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЮ В ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННІ

Один із головних факторів зростання світової економіки вважають цифровізацію, зокрема інформаційно-аналітичні технології. За оцінками, частка цифрової економіки у ВВП найбільших країн світу у 2030Е може досягти 50–60%. Впровадження цифрових новітніх інформаційно-аналітичних технологій у сучасний бізнес під час війни, надасть переваги, економія часу, створення нового попиту на нові товари й послуги, нова якість та цінність, підвищення продуктивності праці тощо. необхідним для управління бізнесом, є використанням облікових інформаційних технологій, управлінцями і бухгалтерами щодо ведення бухгалтерського і податкового обліку, прийняття рішень. Використання інформаційно-аналітичних технологій, їх вплив на діджиталізацію в обліку і оподаткуванні, управління бізнесом в Україні має стати рушійною силою для збільшення ВВП і поліпшення рівня життя населення, головний інструмент для досягнення стратегічної цілі України – збільшення ВВП у 8 разів, до 1 трлн дол. у 2030Е, та забезпечення добробуту, комфорту та якості життя українців на рівні, вищому за середній показник у Європі.

Цифрову трансформацію «стратегія розвитку індустрії 4.0», асоціація промисловців і підприємців України, пояснює як цифрові тренди – ефективність, конкурентоздатність та створення нових цінностей, суспільні або технологічні зміни, що пов’язані із проникненням цифрових технологій в усі аспекти взаємодії з людиною. Інформаційно-аналітичні технології (ІАТ) – це не просто операційні системи, що фіксують поточні трансакції, це складні аналітичні системи і навіть системи підтримки прийняття рішень, зокрема в обліку і оподаткуванні, що формують кілька можливих варіантів управлінських рішень, виходять у кіберпростір для взаємодії з покупцями,

постачальниками, конкурентами. Структуру інформаційно-аналітичної системи підприємства подано на рис. 1.

Рис. 1. Структура сучасної інформаційно-аналітичної системи підприємства

На рис. 2. відображено дослідження розвитку інформаційно-аналітичних технологій в Україні, які активно використовується бізнесом.

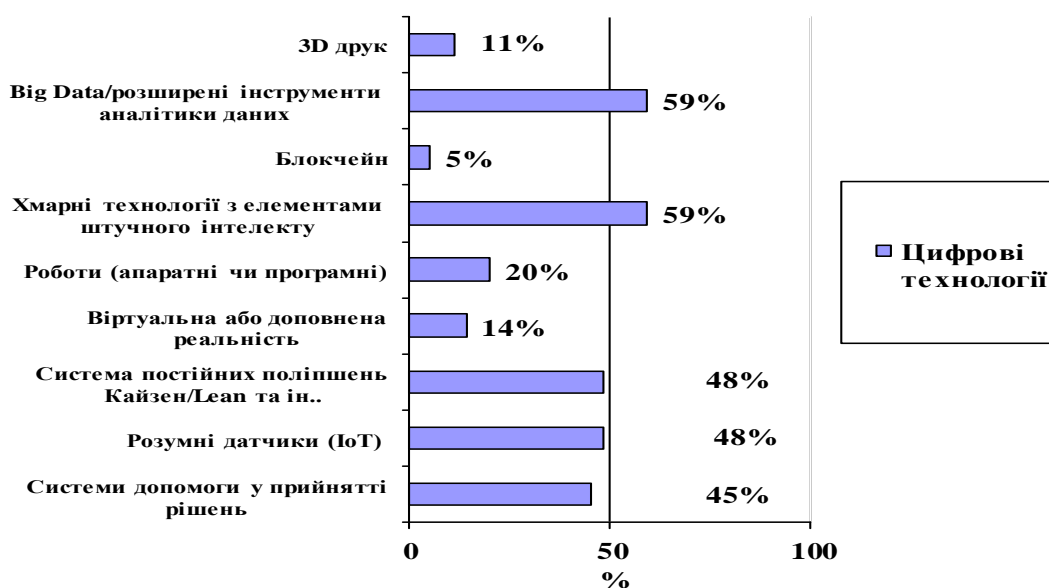

Рис. 2. Використання цифрових технологій в Україні

Аналізуючи дані рис. 2 спостерігаємо, що в цілому рівень цифрової трансформації бізнесу в Україні оцінюється вище – 5,66, а рівень трансформації складає 2,8 бала з 5. З огляду на це, топ-менеджери провідних українських компаній оцінюють рівень цифрової трансформації українського бізнесу нижчим за середній. На переваги від цифрової трансформації у світі

вказують: 75% опитаних – на підвищення продуктивності; 34% – поліпшення задоволеності клієнта; 30% – зростання якості продуктів або послуг.

Натомість в Україні очікують вищої продуктивності робітника внаслідок мобільності, доступу до даних та процесів за допомогою штучного інтелекту та відповідність очікуванням вимогам споживачів. Дослідження підтверджують, 99% українського бізнесу використовують цифрові платформи (інформаційно-аналітичні технології) економічно-господарської взаємодії (e-business): електронні рахунки та електронні (смарт) контракти, електронні податкові та митні документи, електронні можливості кредитування тощо. Упроваджено принаймні вісім дорожніх карт цифрової трансформації ключових індустрій (т. з. Industry DX): в агросекторі, машинобудуванні, туризмі, легкій промисловості, харчовій та переробній промисловості, енергетиці, гірничо-добувній промисловості, оборонній сфері. 50% складає частка високотехнологічного експорту в випуску промислової продукції. Кількість інжинірингових та R&D центрів, принаймні 10 із загальним обсягом інвестицій до 1 млрд дол. Відтік інженерних кадрів промислового спрямування зменшено удесятеро. 100% промислових стандартів Індустрії 4.0., гармонізованих з ЄС. 20-кратне зростання кількості підприємств, що випускають smart (digital) products [3].

Жодний сучасний бізнес не зможе існувати в довгостроковій перспективі без розробки стратегії цифрової трансформації, що спричинило виникнення та поширення поняття «діджиталізації», як процесу перенесення інформації у цифрову форму, інноваційних методів господарювання, інтелектуалізації людського капіталу, використання передових новітніх технологій, прискореного розвитку наукомістких галузей економіки, надання пріоритету виробництву знань та послуг, становленню менталітету творчого, ефективного, раціонального бізнесу [1]. Діджиталізація являє собою корінні перетворення в глибокому проникненні цифрових технологій у бізнес-процеси, їх оптимізації, підвищенні продуктивності та поліпшенні комунікаційної взаємодії зі споживачами. Ключова ознака подібних

трансформацій – значні покращення в ефективності. У загальному розумінні «діджиталізація» визначається як спосіб приведення будь-якого різновиду інформації до цифрової форми [2]. Термін «діджитал-економіка» (digital economy) введений у науковий обіг ще в 1995 р. американським ученим Н. Негропonte [3]. Утім, це поняття досі трактується неоднозначно. Зокрема, одні дослідники діджитал-економіку ототожнюють зі знанневою, інформаційною або мережевою. Інші, що в основі діджиталізації є інформація, а саме оцифрування значних обсягів знань і даних, що зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання. Тобто відбувається інтеграція реальних господарських відносин у віртуальний простір.

Вивчення стану діджитал трансформацій на сучасних підприємствах України свідчить [2]: понад 60 % компаній уже використовують діджитал-технології під потреби клієнта; до 20 % тільки починають знайомитися з діджитал та роблять перші кроки по впровадженню; близько 15 % компаній залучають і обслуговують клієнтів за допомогою цифрових технологій; лише 3-4 % компаній повністю діджиталізовані. Водночас потенціал діджиталізації економіки України, пов'язаний з проблемами: слабка обізнаність українського суспільства щодо переваг діджиталізації та її наслідків; недостатнє залучення представників бізнесу, банків і громадського сектору до ІКТ; дисбаланси у використанні діджитал-технологій основними групами українських стейкхолдерів. Діджиталізація в обліку і оподаткуванні дає змогу повністю автоматизувати обліковий процес, який починається від моменту введення даних із первинних документів, включаючи автоматизоване формування проведення, заповнення відповідних реєстрів обліку та формування звітних форм документів. Ринок бухгалтерського програмного забезпечення представлений як українськими, так і зарубіжними програмними продуктами.

Вітчизняний бізнес і в період війни з російською агресією, надає перевагу українським програмним продуктам, пристосованим до вимог законодавства й економічних особливостей, вартість придбання й

обслуговування доступніша ніж зарубіжних. Найпоширеніші програми автоматизації бухгалтерського обліку і оподаткування: Парус, 1С:Бухгалтерія, Акцент, Галактика, Sap, Fin expert, Бест, Фінанси без проблем і багато інших.

Безперечним лідером на сьогодні за популярністю та тиражем продажів є програмні продукти фірми «1С». Компанія поставляє ряд типових рішень (конфігурацій) для українського ринку [3]:

- Програма Бухгалтерія для України – компонент: бухгалтерський облік.
- Програма 1С:Підприємство 8 Управління торгівлею для України - компоненти: торгівля склад, управління взаємовідносинами з клієнтами.
- Програма 1С:Підприємство 8 Управління торговим підприємством для України –компоненти: бухгалтерський облік, зарплата кадри, торгівля склад, управління взаємовідносинами з клієнтами.
- Програма 1С:Підприємство 8 Управління невеликою фірмою для України компоненти: облік виробництва, торгівля склад, управління взаємовідносинами з клієнтами.
- Програма 1С:Підприємство 8 Зарплата і Управління Персоналом для України – компоненти: зарплата кадри.
- Програма 1С:Підприємство 8 Управління виробничим підприємством – компоненти: бухгалтерський облік, зарплата кадри, виробничий облік, фінансовий облік, торгівля склад, управління взаємовідносинами з клієнтами.
- Програма 1С:Підприємство 8 CRM Стандарт, ПРОФ, КОРП – компоненти: управління взаємовідносинами з клієнтами.

Використовуються бізнесом (бухгалтерами) також програмні продукти BAS (Business Automation Software) для корпоративного ринку, яка появилась на ринку України ще 2019 році і представлена конфігураціями [4]: BAS ERP — Комплексне рішення для автоматизації багатопрофільних підприємств з різними видами діяльності; BAS Управління холдингом — Продукт CRM-класу, призначений для автоматизації обліку, планування та

контролю ефективності холдингів; BAS Документообіг КОРП — призначене для підприємств, які використовують в своїй діяльності велику кількість документів; BAS Комплексне управління підприємством — програмне рішення, яке дозволяє створити єдину інформаційну систему для управління різними аспектами діяльності підприємств малого та середнього бізнесу; BAS Управління торгівлею — програма для автоматизації торгового підприємства: дистрибуції, гуртової та роздрібно торгівлі; BAS Роздрібна торгівля — програма для автоматизації роздрібно торгівлі; BAS Бухгалтерія. КОРП — програма для автоматизації бухгалтерського та податкового обліку, кадрового обліку та розрахунку заробітної плати; BAS Бухгалтерія. ПРОФ — програма для автоматизації бухгалтерського та податкового обліку; BAS Малий бізнес — програма для автоматизації малого бізнесу (торгівля, послуги, виробництво); BAS Медицина. Лікарня — програма для автоматизації медичних закладів; BAS Медицина. Поліклініка — програма для автоматизації діяльності поліклініки.

Слід відмітити, що конфігурації BAS (БАС) Бухгалтерія та 1С:Підприємство 8 Бухгалтерія для України (редакція 2.0) – це практично ідентичні продукти. Але 1С:Підприємство Бухгалтерія має схожість із ранніми програмами 1С:Підприємство.

На ринок вийшов програмний продукт MASTER:Бухгалтерія для малого та середнього бізнесу. Це програмне забезпечення для ведення бухгалтерського, податкового обліку та формування звітності від українських розробників. MASTER – Бухгалтерія це комплексне рішення 100% української розробки, яке забезпечить автоматизацію процесу бюджетування, бухгалтерського й управлінського обліку. Перевагами рішень MASTER є постійна підтримка користувачів, інтеграція з системами подачі звітності, своєчасне оновлення згідно чинного законодавства України.

Крім згаданих програм бухгалтери компанії можуть використовувати «Електронна звітність в системі облік SaaS»; український програмний продукт «М.Е.Дос»; програмний продукт для управління підприємством

«БЕСТ ЗВІТ ПЛЮС». Завдяки програмному комплексу «Бест Звіт Плюс» представники бізнесу можуть подавати звіти до: Державної податкової інспекції; Державного комітету статистики; Пенсійного фонду України; Фонду соціального страхування; Фонду зайнятості населення; Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку; Держказначейства України та ін.

Отже, інформаційно-аналітичні технології в сучасний період є невід'ємним складником системи бухгалтерського обліку, без якої неможливо уявити сучасну бухгалтерію і які суттєво впливають на діджиталізацію в обліку і оподаткуванні. Адже мають важливе для облікового процесу підприємства значення, як і система документообігу, наявність кваліфікованих обліковців, облікова політика, процес організації бухгалтерського обліку. Вдало підібрана й ефективно налагоджена інформаційно-аналітична технологія бухгалтерського обліку забезпечує максимальну ефективність управління підприємством в цілому та системи бухгалтерського обліку зокрема. Однак жодна комп'ютерна програма не замінить кваліфікованого бухгалтера, хоча дозволить заощадити його час і сили за рахунок автоматизації рутинних операцій, швидше знайти арифметичні помилки в обліку та звітності, оцінити поточний фінансовий стан підприємства та його перспективи.

Список посилань:

1. Ляшенко В.І., Вишневецький О.С. «Цифрова модернізація економіки України»

2. Цифрова агенда України

3. Національна стратегія Індустрії 4.0, АППАУ //

<https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ - ВИМОГА СУЧАСНОСТІ

Європейський простір вищої освіти ґрунтується на міжнародному співробітництві; він має усунути перепони та забезпечити широкий доступ до якісної вищої освіти, що базується на принципах демократії й незалежності університетів, їхньої наукової і дослідницької самостійності; активізувати мобільність студентів і науково-педагогічних кадрів; підготувати молодь до активного життя в демократичному суспільстві, закласти основи для їх професійної кар'єри й особистого розвитку. Навчальні заклади України функціонують нині в зоні європейської освіти та науки. Все це вимагає, з одного боку, старанного вивчення та гармонійного адаптування досвіду передових європейських університетів, з іншого боку - збереження своїх національних освітніх традицій. Вища освіта у цивілізованому світі є не просто засобом задоволення фахових потреб особистості, вона в значній мірі є духовною необхідністю суспільства.

Нині розвиток вищої освіти підпорядковується законам ринкової економіки, що вимагає постійного поповнення змісту освіти новітніми матеріалами, запровадження сучасних технологій навчання з високим рівнем інформатизації навчального процесу, розвитку вищої освіти у контексті тенденцій світових освітніх систем.

Процеси діджиталізації проникли майже в усі сфери нашого життя. Вплив інформаційних технологій на розвиток людства неможливо переоцінити (особливо під час пандемії COVID-19). За допомогою діджиталізації більша частина оточуючих нас процесів перейшла у цифровий формат і виступає невід'ємним компонентом інформаційного потоку, який активно розвивається та впроваджується в усі сфери життя. Діджиталізація відбувається за допомогою створення електронних таблиць (Excel, Lotus і т.д.), використання програм на підприємстві (макроси в Excel, SQL Server і т.

д), а також спеціальних профільних програм та систем, які представлені на ринку.

На сьогоднішній день, у час потужного розвитку науки та техніки, у час Інтернет-технологій, коли кожен має доступ до всієї необхідної інформації з різних галузей знань та діяльності, стрімкого розвитку набуває дистанційне навчання. У світовому просторі накопичено значний досвід реалізації систем дистанційної освіти. Наприклад, в США і Канаді відкриті віртуальні університети (як альтернатива традиційній формі навчання), де студенти (в США у системі дистанційної освіти навчається близько одного мільйона осіб) можуть отримати знання за основними дистанційними курсами на базі будь якого університету. У найпопулярніших навчальних закладах світу такі, як Національному технологічному університеті (США), Шанхайському університеті (КНР) було зроблено та набуло популярності такі форми дистанційної освіти та самоосвіти: 1) телеуніверситети; 2) тьютерські центри (мультимедійне навчання); 3) інформаційні центри (інтернет-навчання).

Світова пандемія COVID-19 змусила освітян оперативно реагувати та змінювати існуючі форми навчання (денна і вечірня форми очного, заочне, змішане навчання, екстернат), адаптовувати зміст та створювати необхідні умови. Ще з весняного (2020 р.) локдауну та заборони відвідувати заняття усі навчальні заклади різного рівня акредитації були змушені перейти на роботу в режимі онлайн, почали розширювати застосування дистанційної форми навчання як способу здобуття освіти.

Дистанційна форма навчання - це отримання знань на відстані - стає все більш популярною формою навчання, особливо у час потужного розвитку науки та техніки, у час Інтернет-технологій, коли кожен має доступ до всієї необхідної інформації з різних галузей знань та діяльності та особливо під час пандемії, коли Україна не має іншого шляху, як налагодити цей нелегкий процес.

24 лютого 2022 року вища освіта, як і в цілому вся наша Україна, опинилася та перебуває до сьогоднішнього дня не просто в умовах воєнного

стану, а в умовах тяжкої і дуже виснажливої для держави війни, яка змінила все цивільне життя практично кожного громадянина нашої держави. Сьогоднішня воєнна реальність ставить перед закладами вищої освіти такі основні виклики, які потрібно подолати:

- реалії та виклики щодо організації освітнього процесу в умовах військового стану. Виклики та реалії, які були спричинені в березня 2019 року пандемією COVID-19, а в подальшому 24 лютого 2022 року початком повномасштабної війни на території України, що стала великим випробуванням для освітньої системи у всьому світі, були вирішені освітянами переведенням навчальної діяльності в онлайн - простір. Заняття та основні важливі зустрічі проводилися у форматі онлайн - конференції або онлайн - заняття, а використання Teams перетворило технології дистанційної взаємодії на принципово новий спосіб здобуття знань. До позитивних особливостей онлайн - навчання слід віднести: наявність спеціально розробленого корпоративного хмарного Інтернет - сервісу Microsoft Office 365 (хмарні технології (cloud technologies) – це сервіс, основне завдання якого полягає у віддаленому використанні засобів обробки та зберігання даних), зручність використання та наповнення сайту університету та факультету, облаштування робочого місця викладача комп'ютерною технікою, підключеним до локальної комп'ютерної мережі Університету, впровадження електронного документообігу в Університеті, запровадження "Системи Деканат" та електронного журналу в даній системі, наявність корпоративної електронної пошти, яка вкрай необхідна: по-перше - ідентифікації студентів та викладачів (при дистанційній формі навчання є велика можливість фальсифікації результатів, адже можливе виконання завдань іншою людиною); по-друге - зручності інформування академічної спільноти.

Отримані знання за ці роки стали в пригоді, щоб витримати "ударну хвилю" в перші дні війни.

- пошук ефективних шляхів дистанційного навчання. Особливу увагу необхідно зосереджувати на питанні якості освіти в умовах війни. Необхідно забезпечити збалансовану відповідність процесу, результату і самої освітньої системи меті, потребам і соціальним нормам стандартів освіти. Рішення закладів вищої освіти щодо продовження дистанційної форми навчання для забезпечення якості освіти дає змогу підтримувати освітній процес у складних умовах військового стану.

Створення нових навчальних матеріалів, зокрема розробка електронних курсів дистанційної форми навчання з відповідним наповненням як по лекційних, так і по семінарських/практичних заняттях в системі MOODLE. В умовах сьогодення для дистанційного навчання існують різні за своїми технічними можливостями та складностями функціональних компонентів системи, наприклад: Oracle (i-Learning), IBM (Learning Space), WebCT та засоби Open Source: MOODLE, ATutor, Dokeos, Claroline тощо. Найбільш поширеною на сьогоднішній день є система MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Автором ідеї і концепції системи MOODLE, а також її засновником є Мартін Даугіамас (Martin Dougiamas – доктор педагогічних наук з Curtin University Technology, Perth, Австралія).

В основу програми електронного курсу системи MOODLE закладається модульний принцип. Кожний окремий електронний курс за змістом складається з декількох незалежних навчальних модулів (тем). Навчально-тематичний план кожного курсу складається з таких частин: *змістовна* (1) глосарне навчання: формування визначення у вигляді словника та його заучування;

2) оглядове навчання: побудоване на використанні оглядових лекцій у форматі Power Point, допомагає студенту створити цілісну картину структури дисципліни по темах та опрацювання їх); *закріплююча професійних умінь та навичок* (практичні/семінарські заняття, розвиваючі тренінги: спонукає студента до опрацювання поданого матеріалу, самостійного пошуку інформації, творчого осмислення та самостійних дій у постійно змінних умовах); *контролююча* - поточний, модульний і підсумковий контроль знань студента (тести і завдання).

У хмарному Інтернет - сервісі Microsoft Office 365 (системі MOODLE) стало можливо створювати завдання: 1) з окремих дисциплін, групові та індивідуальні; 2) з можливістю додавання критеріїв оцінювання; 3) з можливістю додавання коментарів з обґрунтуванням оцінки та зауваженнями, що забезпечує прозорість оцінювання; 4) надання інструментів, які дають можливість здійснити поточний контроль і оцінити досягнення окремих студентів та здійснити зворотній зв'язок по кожній темі, у тому числі оцінок і відгуків (рецензій) на їх роботи; 5) вхідних форумів для самопрезентації, обговорення проблематики навчальної дисципліни, очікування від навчання тощо; 6) надання можливості вхідного та вихідного анкетування студентів, отримані результати анкетування дозволяють викладачеві скласти портрет групи, виявити проблеми та питання для ініціювання спілкування; 7) документування і збереження робіт, результатів дискусії, документування заданих питань і одержаних відповідей; 8) надання інструментів, які забезпечують можливість створення невеликих повідомлень з обов'язковим взаємним коментуванням, які вирішують проблему нестачі живого спілкування і дозволяють підключити більшість студентів до обговорення вже на початку вивчення навчальної дисципліни; 9)

завдання на взаємну перевірку робіт: взаємне коментування, рецензування та оцінювання; 10) надання можливості аналізу участі і активності окремих студентів навчального курсу, аналіз відведеного часу на проходження навчального курсу та роботи над матеріалами курсу.

Використання унікальної можливості, яка властива дистанційній формі навчання, а саме запрошення на гостьові лекції стейкхолдерів та роботодавців. Фахівці можуть долучатися до навчального процесу, не залишаючи робочого місця та демонструючи певні виробничі процеси у режимі реального часу та реального робочого місця. Також необхідно проводити тренінги для освітян з підвищення цифрової грамотності та освоєння інструментів для забезпечення академічної доброчесності;

- психолого-педагогічні аспекти викладання та виховного впливу на студентську молодь в умовах військового стану. Вже протягом року, які і у перші дні військового стану, психологічна служба університету дуже затребувана і працює в онлайн - форматі в таких напрямках: поради психолога подаються у професійній спільноті Viber, публікуються на сайті університету та Facebook сторінці психологічної служби, надсилаються поради груп і студентам, здійснюється індивідуальне консультування, як для студентів, так і для викладачів (найчастіше запитання відвідувачів - як подолати страх, тривогу, стрес, депресію. Отриманий довготривалий стрес може призвести до емоційного вигорання).
- формування патріотичної свідомості у студентів, які перебувають як в Україні, так і за кордоном, у зоні військових дій, під окупацією чи у більш-менш безпечних місцях. Ще одним не менш важливим викликом для закладів вищої освіти є вступна

кампанія під час війни. В умовах військового стану завдяки досвіду онлайн - режиму освітнього процесу, набутого освітянами, відбулася підготовка умов та механізмів вступу для майбутніх студентів. Приймальна комісія спільно з працівниками факультетів університету організувала Дні відкритих дверей в онлайн - режимі.

Початок війни 24 лютого 2022 р. змінив життя кожного з нас докорінно. Але, за будь-яких умов навчальний процес повинен бути ефективним, тому слід шукати форми і методи, можливо спростити деякі завдання, але уникати бездумного спрощення, краще шукати форми і методи, які дозволять не втратити ефективності.

Дистанційна форма навчання - це реальність та вимога сьогодення. Саме тому в Україні були створенні ряд нормативно-правових актів, які сприяли врегулюванню спірних питань. Так, згідно із законом України "Про затвердження Положення про дистанційне навчання" від 25.04.2013 року дається чітке визначення дистанційної форми навчання - "індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій". Дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу і має такі переваги, як гнучкість, актуальність, зручність, модульність, економічна ефективність, інтерактивність, відсутність географічних кордонів для здобуття освіти. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні від 20.12.2000 року зазначає, що "дистанційна освіта - це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання".

Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання студентам можливості самостійного

освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. Основну роль у здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології. Інформатизація освіти стає основним механізмом, що зачіпає основні напрямки модернізації освітньої системи. Сучасні комп'ютерні технології та Інтернет дають можливість перспективному розвитку у підвищенні ефективності освітнього процесу. Запровадження "швидкого" Інтернету, який існував не тільки для розваг, надав користувачам можливість використовувати "онлайн" семінари (вебінари) для навчання. З технічної частини найчастіше на початку 2020 р. освітяни використовували Zoom, Skype, Viber. В 2021 р. даний список поповнився Teams, Meeting та ін. Як Zoom, так і Teams мають властивості проводити лекції інтерактивно із мультимедійним наповненням предметів, а також презентувати багато додаткової корисної та цікавої навчальної інформації до кожного заняття у формі схем, слайдів, аудіо- та відеоматеріалів з метою надати студенту порівняно більший навчальний простір з урахуванням його особистих вподобань та інтересів. Інтернет надає можливість інтерактивного пізнання науки та світу.

Для того щоб знання отримали конкретний зв'язок з діями, необхідно постійно "навчати себе", поповнюючи й розширюючи свою освіту. Цю мету й ставить перед собою дистанційна освіта. Викладач, під час проходження своєї навчальної дисципліни використовуючи дистанційну форму навчання, спонукає студентів до самостійного пошуку різної інформації та творчого осмислення її, уміння самостійно набувати необхідні знання та використовувати їх при розв'язуванні різних практичних вправ, при цьому використовуючи сучасні технології.

Освіта, отримана "онлайн", не замінить звичайної, але вона має свої переваги:

- дистанційна освіта привчає студентів до самонавчання (можливість займатися в зручний для себе час у зручному місці й темпі; нерегламентований відрізок часу для освоєння дисципліни; можливість

звертання до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек по всьому світу, банків даних, баз знань тощо);

- студенти за бажанням можуть поєднати навчання з виробничою діяльністю;

- сприяння студентам, які мають фізичні або фізіологічні проблеми (найбільшою особливістю використання дистанційної форми навчання є велике навантаження на зір у зв'язку з необхідністю тривалий час перебувати за комп'ютером. Саме тому пропонується використовувати такі технологічні форми навчання, як: 1) проведення заняття із використанням web-чату. Проводяться синхронно, коли всі учасники мають одночасний доступ до web-чату; 2) проведення заняття у вигляді вебінарів, конференції, семінарів, ділових ігор, кейс-технологій та інші форми навчальних занять, що проводяться за допомогою засобів телекомунікацій та інших можливостей Інтернету; 3) проведення заняття на основі списків розсилки матеріалів з використанням електронної пошти);

- сприяння найбільш здібним студентам, які вже мають істотні знання і хочуть пройти освітню програму в стислий термін.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що діджиталізація щодня змінює вектор розвитку економічних систем загалом. Перші кроки до процесів діджиталізації в Україні вже зроблено. Про це свідчить діджиталізація роботи державних служб, контроль за державними фінансами, електронні аукціони, онлайн-послуги, а в освітньому просторі - це запровадження дистанційного навчання, що є перспективною організаційною формою освітнього процесу, де активним суб'єктом навчання є студент, який долає обмеження, пов'язані з місцем і часом одержання освіти. А особливою рисою даної освіти є самостійність і особиста відповідальність студента за вибір програми, терміни і якість її проходження шляхом використання сучасних засобів комунікації і комп'ютерних технологій.

В умовах сьогодення дистанційна форма навчання продовжує розвиватися та удосконалюватися тому, що для сучасної освіти та отримання знань притаманна парадигма – «навчання протягом всього життя».

Список посилань:

1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ МОН України від 25.04.2013 № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.

2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 (редакція від 10.04.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n2>.

3. Освіта України в умовах воєнного стану : інф. - аналіт. зб. / ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2022. 358 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitics.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pd>

4. Дистанційне навчання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>

5. Що таке дистанційна освіта? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua>

6. Грушина І.В. Теоретичні та методологічні основи використання дистанційних технологій в контексті змішаного навчання / І.В. Грушина // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Вип. 10 (1). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2016. – С. 28–34.

7. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: навч. посібн. / В.В.Вишнівський, М.П. Гніденко, Г.І. Гайдур, О.О. Ільїн. – К. : ДУТ, 2014. – 140 с.

8. Лобода Н.О., Чабанюк О.М., Шевчук Ю.І. ІТ-процесінг у національній обліковій практиці. *Науково-практичний журнал "Економічні студії"*. 2019. Вип. 4 (26). С. 97-100.

9. Plummer D. C. Cloud Computing Confusion Leads to Opportunity / Daryl C. Plummer, David W. Cearley, David Mitchell Smith – Report № G00159034. – Gartner Group, 2008 [Electronic resource]. – Access mode : http://www.gartner.com/it/content/868800/868812/cloud_computing_confusion.pdf

10. Quendler E. Learning as a lifelong process-meeting the challenges of the changing employability landscape: competences, skills and knowledge for sustainable development / Quendler E., Lamb M. // International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning. – № 26.3. – 2016. – p. 273-293.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА БУХГАЛТЕРІВ В УКРАЇНІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Глобалізація сучасної економіки ставить нові вимоги до професії бухгалтера, що зумовлює необхідність переосмислення підходів до підготовки фахівців за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». Професійна освіта повинна закласти основу сукупності професійних знань та навиків, цінностей та етики, необхідних для підготовки компетентного професійного бухгалтера. При цьому необхідно орієнтуватись на прививання майбутнім фахівцям актуальних спеціальних фахових компетенцій. Компетенції слід розглядати як здатність бухгалтера виконувати роботу відповідно до посадової інструкції.

Не слід ототожнювати поняття «компетенції бухгалтера» та «компетентності бухгалтера». Відповідно до міжнародного стандарту освіти для професійних бухгалтерів № 3 Професійні навички (Professional Skills and General Education): компетентність - можливість виконувати функціональну роль за певними стандартами з урахуванням реальної робочої обстановки. Компетентність передбачає дії, які виконує людина для визначення того, чи дійсно вона може працювати за вказаними стандартами. Коли людина, завдяки здібностям, виконує зазначені завдання за вказаними стандартами, компетентність вважається досягнутою (тобто людина стає компетентною) [3].

Місія професії бухгалтера була і залишається поза межами зникнення в бізнес-середовищі, оскільки саме бухгалтер покликаний забезпечити стейкхолдерів повною достовірною інформацією, попередити ризики та кризи, напрацювати адаптовану до конкретних умов облікову політику і гарантувати економічну безпеку, що багато в чому залежить від правильності та методологічної точності сформованого професійного судження фахівця. Досягнення зазначеної місії можливе лише за умови наявності сукупності спеціальних компетенцій фахівця, зокрема обліково-аналітичних,

безпекових, організаційно-управлінських, цифрових, комунікативно-лідерських та психологічних складових. У поєднанні з якісною освітою та здатністю до саморозвитку протягом всього життя, облікового гаранта економічної безпеки слід розглядати як домінуючого фахівця топ-менеджменту підприємства [3].

Сьогодні у професійних і наукових колах поширеною є думка щодо відсутності перспектив бухгалтерської професії, функції якої повністю візьмуть на себе ІТ-технології, зокрема надсучасні технології обробки інформації на основі технологій блокчейну. На наше глибоке переконання, хмарні технології зберігання даних, таксономія фінансової звітності та повна автоматизація рутинних операцій є не загрозою зникнення бухгалтерської професії, а інструментом, який відкриває додаткові горизонти для людського розвитку. У таких умовах виникає необхідність в удосконаленні підготовки фахівців у сфері обліку, оподаткування й фінансових розслідувань, перекваліфікації вже працюючих бухгалтерів та вивченні додаткових можливостей, що дає діджиталізація.

Перша і найголовніша функція бухгалтера, яку не може замінити програмне забезпечення, – підготовка достовірної, правдивої та доречної фінансової звітності, що поєднує результат технічної обробки фінансових і нефінансових потоків інформації та результат професійного судження конкретного фахівця, який її готує.

Другою, не менш важливою функцією, яку здатен задовольнити лише людський ресурс, є захист інтересів, комерційної таємниці та збереження майна компанії.

І третя важлива складова місії бухгалтерської професії, яка не піддається повній автоматизації – гарантування економічної безпеки підприємства, передбачення негативного впливу та мінімізація ризиків бізнес-середовища. Соціальна місія професії бухгалтера вимагає від особи, яка займається такою діяльністю, бути експертом у сфері бухгалтерського обліку, який демонструє і підтримує компетентність, відповідає кодексу

етики, дотримується високих професійних стандартів і діяльність якого регулюється через професійну організацію бухгалтерів або інший механізм регулювання [1].

Діджиталізація обліку зміцнила, а не похитнула позиції бухгалтерів на ринку праці, вивільнивши потенціал бухгалтера для роботи в напрямі моделювання звітності та управління її змістом. Головне – бути готовим до вирішення нових завдань, не передаючи їх маркетологам, економістам, менеджерам та іншим фахівцям, що дозволить підвищити роль бухгалтерів у процесах управління та інформаційного забезпечення підприємств.

У сучасних турбулентних умовах гострої конкуренції суб'єкти економіки потребують ефективного управління бізнесом та його обліково-аналітичним забезпеченням. Ефективне та успішне функціонування суб'єкта економіки можливе при мінімізації зусиль на непрофільні процеси, до яких в тому числі належать і облікові. Цього можна досягти за допомогою виведення таких непрофільних процесів на аутсорсінг (у трактуванні з англійської «outsourcing» – використання чужих ресурсів) [2]. Під поняттям аутсорсинг визначають передачу суб'єктом економіки окремих бізнес-процесів або виробничих функцій на обслуговування іншій компанії, яка спеціалізується у відповідній галузі. Консалтингові компанії дещо відрізняються від аутсорсингових тим, що надають здебільшого консультативні послуги. Фактично, консалтинг – це вид інтелектуальних послуг, який пов'язаний із вирішенням окремих проблем підприємства у сфері управління та організаційного розвитку. Тобто, це широкий комплекс консультаційних та практичних послуг, з однієї сторони, а з іншої – послуги в управлінні та організації бізнесу [4]. У міжнародній практиці аутсорсинг є дуже популярним. В Україні послугами аутсорсингових та консалтингових компаній користується незначна кількість суб'єктів бізнесу, і основними причинами такої непопулярності є дороговартісність послуг та небажання надавати деяку конфіденційну інформацію. Проте формування нової культури ведення бізнесу та гармонізація його з сучасними європейськими

традиціями, все ж таки актуалізують передачу ведення фінансового обліку на аутсорсинг, як непрофільного та невиробничого процесу. Розглянемо перелік послуг які підприємство може замовити для виконання аутсорсинговій компанії: ведення бухгалтерського обліку за всіма напрямками обліку на основі отриманих бухгалтерських документів від окремих підрозділів компанії клієнта відповідно до діючого законодавства; гарантія своєчасного виконання зобов'язань клієнта перед органами територіального управління; підготовка та подання податкових декларацій та звітів; представлення інтересів клієнта у податкових органах; підготовка усіх необхідних документів під час проведення аудиту компанії; надання консультацій щодо реорганізації обліку господарських операцій клієнта та фінансових процесів на підставі налагодження процесу бухгалтерського документообігу, оптимізації процесу підтвердження бухгалтерських документів, встановлення контролюючих механізмів, зберігання фінансових звітів після затвердження відповідними державними органами, та іншої бухгалтерської документації, проведення усіх необхідних розрахунків, сплата усіх необхідних платежів від імені та за рахунок замовника, підготовка фінансової, статистичної та інших форм звітності, звітування, на вимогу замовника, щодо стану бухгалтерського обліку у будь-який момент часу, тощо [5].

Перевагами ведення і організації бухгалтерського обліку аутсорсинговою компанією або отримання консалтингових послуг є:

- а) аутсорсингові послуги коштуватимуть дешевше, ніж витрати на оплату праці штату бухгалтерів;
- б) виключається ймовірність прийняття до штату некваліфікованого бухгалтера, який може зробити багато помилок, що може зумовити застосування штрафних санкцій;
- в) безперебійне виконання усіх бухгалтерських робіт (немає поняття відпусток та лікарняних);
- г) з'являється альтернатива використанню площі, основних засобів що відводилися на бухгалтерську службу;

- д) значна економія часу;
- е) усі права, обов'язки та відповідальність сторін закріплюються договором, що має юридичну силу;
- є) можливість, за допомогою професійних консультацій та практичних упроваджень, удосконалення та спрощення системи бухгалтерського обліку і, як наслідок, зростання його якості та інші.

Основна мета консалтингової діяльності полягає у вирішенні проблем клієнта. Оскільки призначенням облікової системи є генерування інформації для зовнішніх та внутрішніх користувачів, то консалтингова діяльність в сфері обліку орієнтується саме на проблеми, які стосуються інформаційного трансформаційного процесу, що відбувається в обліковій системі.

Будь-який із елементів облікової системи виступає в якості потенційного об'єкту впливу з боку консалтингової функції. При цьому консалтингова функція застосовується як на стадії імплементації облікового елемента в практику облікової діяльності на підприємстві, так і на стадії його експлуатації.

Так, наприклад, в сфері інформаційного забезпечення зовнішніх користувачів бізнес-консультант може залучатися на підприємство для вирішення проблеми імплементації або реорганізації системи фінансового обліку (розробка облікової політики, робочого плану рахунків з аналітичними позиціями, системи документообороту та ін.), а може бути залучений і на стадії експлуатації облікової системи при вирішенні проблем, які виникають у клієнта, до прикладу, при складанні поточної фінансової або податкової звітності.

У контексті фінансового консалтингу варто виділити податкове консультування як окремий вид діяльності. Підвищений попит на ці послуги пояснюється перманентними змінами податкового законодавства та намаганням економічних агентів оптимізувати результати фінансово-господарської діяльності за рахунок зменшення податкових платежів у бюджети всіх рівнів. Податковий консалтинг включає попередній аналіз та

оцінку декларацій, консультування щодо податкового планування, юридичний супровід суб'єктів.

У міру зростання ризиків економічної діяльності підприємств у діджиталізованому світі змінюються їхні інформаційні системи та обліково-аналітичне забезпечення управлінських процесів. Перспектива бухгалтерської професії в цифровому світі має базуватися на трансформації місії бухгалтера в процесі гарантування економічної безпеки бізнес-структур і достовірного безпекового представлення бізнесу у звітності.

Список посилань:

1. Василішин С.І. Трансформація місії та назви професії бухгалтера під впливом запитів зміцнення економічної безпеки підприємств в умовах діджиталізації економіки. *Ефективна економіка*. 2020. № 7.
2. Глигало Н.А., Кулик Ю.М., Шинкаренко О.М. Бухгалтерський аутсорсинг в Україні, аналіз і перспективи розвитку. *Облік, аналіз та аудит підприємницької діяльності*. 2020. № 45. С. 110-122.
3. Плікус І., Жукова Т., Осадча О. Модель професії бухгалтер в епоху цифрових трансформацій: ключові напрями компетентностей бухгалтера. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип.1 (12). С. 200-205.
4. Рейкін В.С., Макарова О.В. Консалтинг в Україні: оцінка стану та тенденції розвитку. *Економіка та управління національним господарством*. 2020. Вип. 39. С. 97-101.
5. Серікова Т.М., Лагодієнко Н.В., Серіков Д.О. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського аутсорсингу в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 1. С. 308-312.

**ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ**

Сучасне українське законодавство не містить терміну «змішане навчання». Нормативні документи визначають лише поняття «дистанційної освіти» («Концепція дистанційної освіти» (2000), і «Положення про дистанційне навчання» (2013). Ці документи розрізняють «дистанційне навчання» та «технології дистанційного навчання», які можна використовувати для забезпечення навчання в різних формах.

К. Бонк й Ч. Грем окреслюють «змішане навчання» як систему навчання, засновану на поєднанні очного (віч-на-віч) та навчання комп'ютерними засобами. Крім того, значний внесок у розвиток даної технології належить американським вченим А. Самсу й Дж. Бергманну, які у 2007 р. почали записувати відеоролики зі своїми лекціями і пропонувати їх своїм учням для домашнього опрацювання [1]. Детальний аналіз змішаного методу навчання був проведений Богденом [2]. Апостолю описує використання змішаного навчання в контексті викладання курсу з енергетичного балансу[3]. Крім звичайних лекцій, курс включає одинадцять лабораторних занять, в ході яких студенти набувають навички, пов'язані з хімічним обладнанням, інструментами, збором даних, аналізом даних, і складанням балансових звітів. Частину занять було замінено на онлайн модулі. Більш того, для тестування викладач використовує онлайн-опитування, заохочуючи студентів переглядати навчальні матеріали. Завдяки онлайн-навчанню і тестуванню, більше часу залишається для активної роботи в аудиторії.

Змішане навчання - це новий підхід до освітнього процесу, який поєднує роботу в аудиторії з дистанційним навчанням. [4]. Як правило, студенти

працюють з викладачем в університеті і використовують онлайн-ресурси вдома. Таким чином, змішане навчання дозволяє студентам засвоювати знання у більш зручній та індивідуальній формі, адже вони можуть працювати в своєму власному темпі і отримувати зворотний зв'язок в режимі онлайн.

Змішане навчання може використовуватись для різних академічних курсів і дисциплін. До аудиторних занять можуть бути додані онлайн-опитування, інтерактивні вправи, відео- та аудіоматеріали. Віртуальні симуляції також можуть використовуватися в якості завдань в ході аудиторних занять. Також аудиторні заняття можуть бути зняті на відео, а потім обговорюватись з однокурсниками та викладачем. Переважна більшість науковців висловлює думку про доцільність «змішування теорій, підходів та методів навчання». Застосування інформаційно комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні стало настільки органічним елементом, що сучасний освітній процес пропонується розуміти як «змішану модель» навчальних практик і методів поряд із застосуванням інноваційних технічних засобів навчання [5, 6].

Перевернутий клас - один з прикладів змішаного навчання. На відміну від традиційного навчання, коли новий матеріал пояснюється в аудиторії, методика «перевернутого класу» передбачає вивчення студентами лекційного матеріалу перед заняттям, тим самим вивільняючи навчальний час для вирішення задач та інших форм навчання, які традиційно були визначені як домашня робота [7].

Передбачається, що студенти ознайомляться з лекційним матеріалом та переглянуть відео-лекції вдома перед заняттями. У звичній домашній обстановці студенти можуть вивчати матеріал в індивідуальному ритмі, маючи можливість перечитувати завдання, перемотувати відеоролики і отримувати додаткову допомогу та інформацію для повного розуміння матеріалу. В якості додаткових джерел інформації викладач може порекомендувати відео на Youtube, записані лекції або подкасти. Таким

чином, студенти будуть готові до активного навчання в аудиторії, дискусій та дебатів, застосовуючи засвоєні знання для вирішення кейсів, створення презентацій, підготовки плакатів або участі в симуляційних іграх. Цей підхід також частково перекладає відповідальність за результативність навчання з викладача на студента.

«Перевернутий клас» дозволяє студентам брати більш активну участь в навчанні, в той час як викладач виступає в якості коуча, помічника, допомагаючи при виникненні у здобувачів освіти труднощів. Методика «перевернутого класу» може бути корисна при викладанні курсу «Облік в управлінні суб'єктами економіки», особливо теми «Облік в управлінні екологічних та соціальних рішень», де б з основними питаннями лекції на облікову тематику водночас враховувалась проблематика сталого розвитку. Адже, сталий розвиток зазвичай пов'язаний з позитивним впливом на навколишнє середовище, суспільство і економіку. Методику «перевернутого класу» можна зреалізувати шляхом підготовки записаних відеороликів і слайдів PowerPoint з вбудованим аудіо-супроводом замість традиційних лекцій. Можна доповнити ці відеоролики короткими тестами для забезпечення більш якісного вивчення лекційного матеріалу. А на практичних і семінарських заняттях студенти можуть виконувати завдання з використанням активних методів навчання, отримуючи тим самим навички (такі як - адаптивність, лідерство і ділове спілкування), які будуть корисні в їх майбутній кар'єрі. По завершенні вивчення дисципліни доцільно провести опитування здобувачів освіти щодо результатів впровадження методики «перевернутого класу».

Окрім моделі «перевернутого класу» є ряд інших моделей змішаного навчання, зокрема:

ротаційна модель (зміна робочих зон) – передбачає поділ групи на підгрупи так, що одна підгрупа вивчає з викладачем певну тему, у той час як інша група самостійно працює за комп'ютерами, а ще одна група – взаємодіє в команді і разом вирішує поставлені завдання. Усі групи роблять

взаємопов'язану роботу, відштовхуючись від особистих потреб (рівнів) кожного здобувача освіти.

лабораторна ротація (зміна класів – кабінетів) – модель схожа на ротацію станцій, але менш ефективна, бо не містить обов'язкову проєктну роботу. Частина занять проходить у звичайних аудиторіях, а на одному з уроків здобувачі освіти переходять у комп'ютерний клас, де індивідуально працюють в онлайн-форматі для поглиблення чи закріплення отриманих знань.

гнучка модель (flex) – це модель, за якої особисте інструктування здобувачі освіти отримують переважно через Інтернет. У них гнучкий графік, який змінюється відповідно до їхніх потреб з конкретної теми та курсу. Кількість і роль викладача у такому виді роботи може варіюватися: від великої кількості групової роботи та обговорень зі здобувачами освіти до переважно індивідуальної їхньої роботи он-лайн і консультування за потреби. [8].

Всі перелічені моделі змішаного навчання можуть використовуватись у навчальному процесі закладів вищої освіти. Але, найбільш оптимальною для використання, на нашу думку, є модель «перевернутого класу».

Список посилань:

1. Allen I. Elaine, Seaman Jeff Going. The Distance: Online Education in the U.S. 2011. Babson Survey Research Group and Quahog Research Group. 40 p
2. Bogden, J.F. (2014). Blended Learning: Bringing Personalized Education to Scale. National Association of State Boards of Education. Discussion guide. July 2014. Available online at: http://www.noche.Org/media/1/Blended-Learning-13discussion-Guide_7-09-14.pdf
3. Apostolou, K. (2017). Effectiveness of blended learning for an energy balance course. Proceedings of the Canadian Engineering Education Association, [S.l.]. Available online at: <http://ojs.library.queensu.ca/index.php/PCEEA/article/view/6443>

4. Picciano, A.G. (2009). Blending with purpose: The multimodal model. *Journal of the Research Center for Educational Technology*, 5(1). Kent, OH: Kent State University.
5. Бугайчук К.Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні я.* 2016. Том 54. №4. С. 1-18. URL: (дата звернення: 28.02.2019)
6. Гусак Л.П. Застосування інтерактивних технологій у процесі вивчення «вищої та прикладної математики» студентами закладів вищої освіти. *Інтерактивний освітній простір ЗВО: матеріали міжвуз. наук.-практ. вебінару (Вінниця, 23 березня 2018 р.)*. Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2018. С. 41-43.
7. Szparagowski, R.(2014). The Effectiveness of the Flipped Classroom. *Honors Projects. Paper 127*. Bowling Green State University. Available online at: <http://scholarworks.bgsu.edu/honorsprojects/127/>
8. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Навчально-методичний посібник / Оксана Пасічник, Юлія Єлфімова, Христина Чушак, Олена Шинаровська, Андрій Донець*. К.: 2021. 92 с.